

Matapos ang panahon nina Esdras at Nehemias, tatlong dantaong nabuhay sa pinakagilid ng kasaysayan ang probinsya ng mga Judio sa pinakadulong hangganan ng imperyo ng Persia. Itinalaga ng mga mas masigasig ang kanilang sarili sa pagne-negosyo, at iniwan ang kanilang bayan para manirahan sa lahat ng sentrong siyudad sa palibot ng Dagat Mediterraneo. Pero sandantaon pagkatapos ni Nehemias, sa taong 333 bago kay Kristo, nagsimulang maglibot si Alejandrang Dakila sa mga bayan sa Gitnang Silangan, nilulupig ang lahat ng kalabang hukbo at ibinabagsak ang mga hari. At gayong tatlumpung taong gulang siya nang mamatay, ang kanyang mga tagumpay ang nagbukas ng daan para sa kulturang Griyego na may hangaring umunlad, may tiwala sa kakayahan ng tao at mas bukas na diwang nalalampasan ang makasariling nasyonalismo.

Pinaghati-hatian ng mga heneral ni Alejandro ang malawak niyang imperyo. Maunawain ang mga Tolomeong naghahari sa Ehipto at Palestina kaya hindi nila ginulo ang mga Judio nang dahil sa kanilang relihiyon at mga kaugalian. Pero nang malupig ng mga Antioko ng Siria ang mga Ehipsiyo sa taong 197 at maagaw ang Palestina, marahas nilang ipinagpilitan ang kanilang paganong relihiyon sa mga Judio.

Ang malupit na pag-uusig ang siyang naging sanhi ng pag-aalsa ng mga Judio na pinamunuan ng angkan ng mga Macabeo. Kinikilalang isa sa pinakamagaling na mga libro ng matandang kasaysayan ang Unang Aklat ng Mga Macabeo. Isinasalaysay nito sa atin ang mga pangyayari sa digmaan at mga kabayanihan ng limang magkakapatid na Macabeo mula sa taong 170 hanggang 130 bago kay Kristo.

Digmaang Banal, Digmaan ng Pagpapalaya

Ipinakikita sa atin ng libro ng mga Macabeo ang isang bayang naghahangad mabuhay ngunit mas pinahalagahan nila ang pananampalataya kaysa sariling buhay. Kung kailan nakasanayan na ng lahat ang buhay na walang problema, saka naman dumating ang pag-uusig. Marami ang kumbinsido na wala silang anumang magagawa laban sa isang napakalakas na kapangyarihan, at napakahirap makipagsapalaran. Pero nagpapalitaw ang Espiritu ng Diyos ng mga bagong bayani, at salamat sa kanila't nababawi ng bayan ang dangal nito, at naipaglalaman ang mga karapatang saligan ng pagkatao at ng pagsampalataya.

Nakita ng sambayanang Judio na nag-iisa sila laban sa mga umaapi sa kanila, at hindi sila gaanong natulungan ng mga kakampi nilang Romano. Kaya sa sarili nilang lakas sila umasa, at tinulungan naman sila ng Diyos.

Ang mga pakikidigma ng mga Macabeo ay halimbawa ng mga digmaang banal na puno ng kabayanihan at katatagan, at ng pagsaklolo ng Diyos. Pero ipinakikita rin nito na hindi kayang lutasin ng banal na digmaan ang lahat. Bunga ng pagkasangkot sa mga problemang militar, at mula rito'y sa pamumulitika, ang mga inapo ng mga Macabeo ay agad na naging materyalista hanggang sila'y maging isang partido at mga pinunong walang pananampalataya ni moralidad.

Alejandro

1 • ¹Gunitain natin ang nangyari pagkatapos ng tagumpay ni Alejandro na anak ng Macedoniong si Filipino. Pagkaalis sa Gresya, nilupig niya si Dariong hari ng Persia at Medo. Naghari muna siya sa Gresya at saka siya humalili kay Dario bilang hari. ²Marami ang pakikipagdigma niya, at kanyang sinakop ang mga tanggulan at pinatay ang mga hari ng mga bansangiyon. ³Dumating siya sa dulo ng daigdig at nangamkam sa maraming bansa. At nang maging tahimik ang daigdig at sumailalim sa kanyang kapangyarihan, naging mapagmataas siya at palalo. ⁴Tinipon niya ang isang malakas na hukbo, naghari sa maraming probinsya at bansa, at nagbayad sa kanya ng buwis ang mga pinuno ng mga iyon. ⁵Ngunit nagkasakit siya, at nang alam niyang mamamatay na siya, ipinatawag niya ang kanyang mga heneral at ang mabunyinyang mga kababata; at pinaghati-hati niya ang kanyang kaharian sa mga ito habang buhay pa siya. Labindalawang taong naghari si Alejandro bago siya namatay.

⁶Agad na naging makapangyarihan ang kanyang mga heneral, ang bawat isa sa sariling lugar. ⁷Pagkamatay ni Alejandro, kaagad naman nilang ginawang hari ang kanilang mga sarili. Humalili sa kanila sa mahabang panahon ang kanilang mga anak at nabalot ng kasamaan ang sanlibutan. ⁸Mula sa kanila isinilang ang isang makasalanang supling, si Antioko Epifanes na anak ni Haring Antioko na nabihag sa Roma. ⁹Naging hari siya sa ikasandaat tatlumpu't pitong taon ng panahong Griyego (175 B.C.).

¹⁰Noon naman lumitaw ang ilang taksil mula sa Israel, at nakaakit sila ng marami sa pag-sasabi nilang: ¹¹“Makipag-ugnayan tayo sa mga bayan sa ating paligid sapagkat marami ang naging hirap natin mula nang humiwalay tayo sa kanila.”

¹²Sumang-ayon ang marami at buong pananabik na nagpunta ang ilan sa hari ¹³na nagbigay sa kanila ng kapangyarihang itayo ang mga institusyon ng mga bansang pagano. ¹⁴Nagtayo sila ng himnasyo sa Jerusalem, tulad sa mga pagano. ¹⁵Sa pag-oopera'y inilingid nila

ang pagiging tuli at tinalikuran ang Banal na Tipan; tinularan nila ang mga pagano at ibinenta ang sarili sa paggawa ng masama.

Sinamsaman ni Antioko ang Jerusalem

¹⁶Nang nakatitiyak na si Antioko sa kanyang paghahari, ipinasya niyang sakupin ang Ehipto upang makapaghari sa dalawang kaharian. ¹⁷Pinasok niya ang Ehipto, kasama ang malakas na hukbo, mga karwaheng pandigma, mga elepante, mga kabayo at isang malaking hukbong-dagat, ¹⁸at sinalakay si Tolomeong hari ng Ehipto. Umurong si Tolomeo at tumakas sa kanyang harap, at marami sa mga sundalo nito ang nasugatan. ¹⁹Sinakop ang mga napapaderang lunsod ng Ehipto at sinamsam ang lupain. ²⁰Sa taong sanda't apatnapu't tatlo (169 B.C.), nagbalik si Antioko matapos niyang lupigin ang Ehipto. Nagdaan siya sa Israel at umahon pa-Jerusalem, kasama ang malakas na hukbo.

²¹Walang-pakundangan niyang pinasok ang santuwaryo at inalis ang altar na ginto, ang patungan ng ilaw at lahat ng palamuti niyon, ²²ang hapag na pinag-aalayan ng tinapay, ang mga sisidlan, mga kopa, mga gintong insensaryo, mga kurtina at mga korona, at tinanggal ang mga gintong palamuting nakatakip sa harap ng Templo. ²³Kinuha rin niya ang mga pilak, ginto at mahahalagang bagay at lahat ng naka-tagong kayamanang natagpuan niya. ²⁴Kinuha niya ang lahat at bumalik sa kanyang bayan, pagkatapos magpadanak ng dugo at magmayabang.

²⁵Napuno ng dalamhati ang buong lupain ng Israel: ²⁶*“Naghinagpis ang mga pinuno at matatanda, nasiraan ng loob ang mga binata at mga dalaga, at namutla ang kababaihan; ²⁷umawit ng panaghoy ang bagong kasal na lalaki at tumangis ang maybahay ²⁸Nayanig ang lupa na nakiramay sa mga taumbayan, at kumalat ang kahihyan sa buong bayan ni Jacob.”*

²⁹Makalipas ang dalawang taon, pinapunta ng hari sa mga lunsod ng Judea ang punong-maniningil ng buwis. Nagpunta siya sa Jerusa-

• **1.1** Ang unang talata ay buod ng kasaysayan mula kay Alejandro hanggang kay Antioko Epifanes na hari ng Siria. Pansinin ang bahaging 1:11-15 na nagbibigay-diin sa simula ng krisis pangmoralidad sa Juda.

Dalawang bagay ang mapagkikilanlan sa kabihasnang Griyego ng mga Sirio:

– Ang sining at ang pagdami ng mga estatwa na

kahit na gaano kaganda ay ginagamit naman sa paganong pagsamba.

– Ang edukasyong pisikal: mga istadyum, isports, mga languyan. Hubo't hubad ang mga manlalaro, na isang eskandalo para sa mga Judio. Ipinapaliwanag nito kung bakit kailangang ibalik sa mga nahihiyang makita bilang Judio ang supot ng balat na tinuli sa kanila, sa pamamagitan ng isang operasyon.

lem, kasama ang malakas na hukbo. ³⁰ Mahinahon niyang kinausap ang mga taumbayan para linlangin ang mga ito. Nang makuha niya ang kanilang tiwala, bigla niyang sinalakay ang lunsod at marami ang namatay sa Israel. ³¹ Pinagnakawan niya ang lunsod, sinunog at winasak ang mga palasyo at mga muog na nakapaligid dito.

³² Binihag nila ang mga babae at mga bata, at kinamkam ang mga hayop. ³³ At muli nilang itinayo ang lunsod ni David at nilagyan iyon ng mataas at makapal na pader na may matitibay na tore at ito ang naging kuta nila. ³⁴ Naglagay sila roon ng masasamang tao at mga taksil sa kanilang relihiyon na naging malakas doon. ³⁵ Inipon nila ang mga sandata at pagkain at lahat ng nasamsam nila sa lunsod, kaya nanatili silang isang panganib. ³⁶ Naging tambangan iyon para sa santuwaryo, isang malubha at palagiang panganib sa Israel. ³⁷ Pinadanak nila ang dugo ng mga walang-sala sa paligid ng santuwaryo at dinungisan iyon.

³⁸ Dahil sa mga taong iyon, tumakas ang mga taga-Jerusalem. Naging bayan ito ng mga dayuhan, at naging banyaga sa sariling mga anak na nagpabaya sa kanya. ³⁹ Naging tiwangwang tulad sa disyerto ang kanyang santuwaryo, at napalitan ng pagluluksa ang kanyang mga kapistahan. Pinagtawanan ang kanyang mga Araw ng Pahinga, at minaliit ang kanyang katanyagan. ⁴⁰ Kung ano ang laki ng kanyang luwalhati ay gayundin naman ang kanyang kahihyan, at nauwi sa dalamhati ang kanyang kadakilaan.

Panrelihiyong pag-uusig

• ⁴¹ Iniutos ni Haring Antioko na maging iisang bayan lamang ang lahat ng nasa

• 41. Dalawang aspeto ng krisis ang inilalahad ng kabanatang ito:

1) Krisis pangmoralidad. Isang mas maunlad pero paganong sibilisasyon ang nakakaharap ng mga Judio. Maaari kayang pakibagayan o pakinabangan ang kulturang ito nang hindi tinatalikuran ang pananampalataya?

Pagbabayaran ng mga Judio sa panahong iyon ang pagkakamaling ginawa nila sa paghiwalay sa pag-unlad ng kultura ng mga karatig-bansa nila. Tatlong dantaon nilang binibigyang-diin na sa Diyos mismo galing ang lahat ng batas at mga kaugalian ng Israel, at hindi puwedeng baguhin ang mga ito. Kaya sa pagdating ng makabagong daloy ng panahon, nagkakrisis sa konsiyensya ang mga may pinakabukas na isipan sa kanila: puwede kaya nilang palitan ang mga kaugalian nang hindi nagtataksil sa Diyos? Pero napakahirap maging bukas sa kabihasnang Griyego nang hindi nagiging rebelde sa pananampalataya. Kaya hindi

kanyang kaharian. ⁴² Kailangang talikuran ng bawat isa ang kanilang mga kaugalian, at sumunod sila sa kautusan ng hari. ⁴³ Tinanggap ng lahat ng pagano at ng karamihan sa Israel ang kanyang kulto at nag-alay sila sa mga diyus-diyusan at di na iginalang ang Araw ng Pahinga. ⁴⁴ Ipinadala ng hari ang kautusang nagpapataw ng mga dayuhang kaugalian sa Jerusalem at sa mga lunsod ng Judea. ⁴⁵ Alinsunod dito, di na mag-aalay ng mga sinunog na handog, sakripisyo at haing pagkain sa santuwaryo. Ituturing na karaniwang araw na lamang ang mga Araw ng Pahinga at mga kapistahan. ⁴⁶ Lalapastanganin ang santuwaryo at mga banal na bagay, ⁴⁷ sa halip ay itatalaga sa mga diyus-diyusan ang mga altar, banal na bakuran at mga templo at maghahandog sila ng mga baboy at maruruming hayop. ⁴⁸ Di na nila ipatutuli ang kanilang mga anak na lalaki; dudungisan nila ang kanilang sarili sa pamamagitan ng lahat ng uri ng karumihan at kalaswaan; ⁴⁹ sa kabuuan, malilimutan ang Batas at mapapalitan ang lahat ng kanilang kaugalian. ⁵⁰ Ipinahayag ng kautusan sa wakas: "Papatayin ang sinumang hindi sumunod sa utos ng hari."

⁵¹ Inilathala ng hari ang kautusang ito sa lahat ng nasasakupan niya at itinalaga sa lupain ng Judea ang mga inspektor

lamang pinalitan ng mga may gustong maging moderno ang istilo ng kanilang pamumuhay kundi tinalikuran din nila ang kanilang relihiyon. Isipin natin ang nangyayari sa ating panahon ngayon sa pagka-dis-kubre ng mga kabataang nag-aral sa napakakonserbatibong mga eskwela o parokya ang mga rebolusyonaryong agos ng kaisipan na nagbibigay-sigasig sa kanila.

2) At kasunod naman ang organisadong pag-uusig. Gusto ng makapangyarihang mga hari na pag-isahin ang lahat ng grupo sa kanilang imperyo. Sinasabi nilang nakapagwawatak-watak daw ang relihiyon. At isa pa'y mapanganib para sa kanila ang konsiyensya ng mga taong malaya. Kaya nakikipaglaban ang mga hari sa mga naghahangad maglingkod sa Diyos at sumunod sa kanilang konsiyensiya.

Nag-aalala ang bayan: "Hanggang kailan nila matitiis ang pagsabotahe at panloloko sa kanilang mga gawaing panrelihiyon?"

para tiyakin ang pag-aalay ng mga handog sa lahat ng lunsod. ⁵²Maraming Israelita ang tumalikod sa Batas at gumawa ng di mabilang na mga kasamaan. ⁵³Napilitang tumakas at magtago ang mga tapat na Israelita.

⁵⁴Sa ikalabinlimang araw ng buwan ng Casleu, sa taong sandaa't apatnapu't lima, ginawa ni Antioko ang *kasuklam-suklam na rebulto ng mangwawasak* sa ibabaw ng altar ng templo. Nagtayo rin ng mga altar sa mga lunsod ng Judea; ⁵⁵nagsunog ng insenso sa mga pintuan ng bahay nila at sa mga plasa. ⁵⁶Pinunit at sinunog ang bawat aklat ng Batas na makita nila. ⁵⁷Pinatay nila ang sinumang mahulihan ng aklat ng Tipan at sumunod sa Batas. ⁵⁸Dahil sila ang naghahari, hinabol nila ang mga rebeldeng Israelitang makita sa mga lunsod. ⁵⁹Sa ikadalawampu't limang araw ng bawat buwan, nag-aalay sila sa bagong altar na ginawa nila sa ibabaw ng altar ng Templo.

⁶⁰Alinsunod sa kautusan, papatayin ang mga babae na kasama ang sanggol nilang nakasabit sa leeg nila na nagpatuli ng kanilang mga anak na lalaki. ⁶¹Papatayin din ang mga kamag-anak nila na gumawa ng pagtutuli.

⁶²Ngunit sa kabila ng lahat ng ito, marami pa ring Israelita ang nagpaka-tatag at nanindigang di tikman ang maruming pagkain. ⁶³Mas gusto pa nilang mamatay kaysa dumihan ang kanilang sarili ng di malinis na pagkain at di sundin ang Banal na Tipan. ⁶⁴At naranasan ng Israel ang mabigat na pagsubok.

Binabanggit sa 1:54 ang “kasuklam-suklam na diyus-diyusan ng mga mananakop,” na binabanggit din sa Daniel 9:27. Ganito ang tawag nila sa isang altar na pagano na itinayo sa matandang altar ng Templo. Bibigyan ni Jesus ng bagong kahulugan ang ekspresyong ito sa Mc 13:14.

• **2.1** Sa digmaang nasa ilalim ng pamumuno ng angkan ng mga Macabeo o ng mga anak ni Matatias matutuan ang buong libro. Narito ang salaysay sa paghihimagsik ni Matatias, ang paring biglang naging lider ng mga inaapi.

Paghihimagsik ni Matatias

2 • ¹Umalis sa Jerusalem nang panahong iyon si Matatias, na anak ni Simon, isang pari sa angkan ni Yarib, at nanirahan sa Modin. ²Lima ang kanyang mga anak: si Juan na kilala sa tawag na Gaddis; ³si Simon na tinatawag na Tasi; ⁴si Judas na tinatawag na Macabeo; ⁵si Eleazar na tinatawag na Abaran; at si Jonatan na tinatawag na Apfos.

⁶Nasaksihan ni Matatias ang mga kapastanganang ginawa sa Judea at Jerusalem, ⁷kayat sinabi niya: “Sawimpalad ako! Isinilang ba ako para masaksihan lamang ang pagkawasak ng aking bayan at ang pagguho ng banal na lunsod? Upo na lamang ba ako samantalang nasa kamay siya ng mga kaaway at ibinigay ang kanyang santuwaryo sa mga dayuhan?”

⁸Itinulad ang kanyang templo sa isang lalaking nadungisan ang dangal, ⁹kinamakam ang kanyang mga mahahalagang bagay, pinatay sa plasa ang kanyang mga sanggol, at pinatay sa saksak ang kanyang kabataan. ¹⁰Aling bansa ang hindi pa nakatatanggap ng kanyang mga kayamanan at nakasasamsam sa kanya? ¹¹Hinubaran siya ng lahat ng palamuti at ang dating malaya ay naging alipin. ¹²Ninakaw ang ipinagmamalaki nating maganda't maluwalhating santuwaryo at nilapastangan ito ng mga pagano. ¹³Ano pa ang dahilan para mabuhay tayo?”

¹⁴Winarak ni Matatias at ng kanyang mga anak ang kanilang damit. Nagsuot sila ng sako, at nagluksa. ¹⁵Samantala,

---

Ako, ang aking mga anak at mga kapatid, mananatili kaming tapat sa Tipan. Kapwa relihiyoso at makabayan ang kanilang dahilan. Ipinakikipagsapalaran ni Matatias ang lahat laban sa dikadura.

Muling ipinakikita ng Diyos ang kanyang kabutihang-loob sa kanyang bayan sa pagpapalitaw niya ng kinakailangang pinuno, isang taong tulad ni Moises na lubos na kakampi sa kanyang bayan gayong napakadali sana para sa kanya na mapalapit sa mga nasa kapangyarihan.

dumating sa Modin ang mga sugo ng hari na namilit sa mga Judio na pagtaksilan ang kanilang relihiyon para isagawa ang sakripisyo.

¹⁶Maraming Israelita ang lumapit sa mga sugo ng hari, ngunit lumayo si Matatias at ang kanyang mga anak.

¹⁷Binalingan ng mga sugo ng hari si Matatias at sinabi sa kanya: “Isa ka sa mga pinuno ng lunsod na ito, isang taong kinikilala at tanyag, at sinusunod ka ng iyong mga anak at kamag-anak. ¹⁸Dapat ikaw ang unang sumunod sa utos ng hari gaya ng ginawa ng ibang bansa, ng mga taga-Judea at mga nalalabing mamamayan ng Jerusalem. Ituturing ka at maging ang iyong mga anak na mga Kaibigan ng Hari at padadalhan kayo ng hari ng ginto, pilak at iba’t ibang regalo.”

¹⁹Ngunit malakas ang sagot ni Matatias: “Tinalikuran man ng lahat ng bansang kabilang sa kaharian ang relihiyon ng kanilang mga ninuno at sundin ang utos ni Haring Antioko, ²⁰ngunit manatili kami ng aking mga anak at kamag-anak na tapat sa Tipan ng aming mga ninuno. ²¹Hindi kami tatalikod sa Batas at sa mga tuntunin. ²²Hindi kami susunod sa mga utos ng hari o lilihis pakanan o kaya’y pakaliwa sa aming relihiyon.

²³Pagkasabi nito lumapit ang isang Judio sa harap ng lahat para maghandog sa altar na itinayo sa Modin ayon sa utos ng hari. ²⁴Nang makita ni Matatias ang ginawa ng Judio, nag-alab ang kanyang damdamin, bumilis ang tibok ng kanyang puso, at nagsiklab ang kanyang makata-

rungang galit. Nilundag niya ang Judio at ginilitan ito ng lalamunan sa altar.

²⁵Kapagdaka’y pinatay rin niya ang sugo ng hari na namimilit sa mga taumbayan na maghandog at winasak niya ang altar.

²⁶Dahil dito’y naipakita niya ang kanyang pagmamalasakit sa Batas, tulad din ng ginawa ni Pinehas kay Zimring anak ni Salu.

²⁷At ipinagsigawan ni Matatias sa buong lunsod: “Lumabas at sumunod sa akin kayong nagmamalasakit sa Batas at nagtatanggol sa Tipan!” ²⁸Mabilis silang tumakas ng kanyang mga anak papuntang kabundukan at iniwan sa lunsod ang lahat ng kanilang mga ari-arian.

• ²⁹Pumunta sa disyerto ang maraming Judiong naghanap ng katarungan ayon sa Batas. ³⁰Isinama nila ang kanilang mga anak, maybahay at mga hayop dahil sa masyado nang mahirap para sa kanila ang buhay.

³¹At sinabihan ang mga tauhan ng hari at ang hukbo ni David sa Jerusalem na may mga lalaking sumuway sa utos ng hari at lumusong sa mga kuweba sa disyerto.

³²Hinabol ang mga ito ng isang malakas na hukbo ng hari at inabutan sila. Pinaligiran at humanda ang hukbo sa pagsalakay. Araw noon ng Pahinga. ³³At sinabi nila sa mga Judio: “Tama na! Lumabas na kayo at sundin ang utos ng hari kung gusto pa ninyong mabuhay.” ³⁴Ngunit sumagot ang mga ito: “Hindi kami lalabas at di rin namin susundin ang utos

• 29. Dalawang magkasalungat na saloobin ng sumasampalataya ang makikita sa tekstong ito.

Ang ilan ay nagpapasya lamang base sa Batas ng Diyos, o ayon sa interpretasyon sa Batas ng Araw ng Pahinga: bawal ang makipaglaban sa araw na iyon na nakatalaga para sa Diyos. At buong kabayanihan nilang pinababayaan na sila’y patayin.

Ginagamit naman ng iba ang kanilang isip at konsiyensya, at ipinapasyang ipagtanggol ang sarili.

Walang sinumang hinuhusgahan ang libro. Ngunit maliwanag na ipinakikita rito na hindi puwedeng

kumilos ang mga sumasampalataya sa pamamagitan lamang ng pagtingin sa mga libro o sa nakaraan. Lagi tayong mahaharap sa mga bagong sitwasyon na nangangailangan ng bagong repleksyon: “Hindi ang tao ang ginawa para sa Araw ng Pahinga” (Mc 2:27).

Sa berso 42, matutunghayan natin ang tungkol sa mga *Asideo*. Bago pa nagsimula ang paghihimagsik ni Matatias, may ganito nang kilusan para sa espirituwal na pagbabago na siyang panggagalingan ng mga Pariseo at mga Esenio. Sumama ang mga Asideo sa kanya, pero humiwalay rin nang mapasangkot sa pulitika ang mga anak ni Matatias, ang mga Macabeo.

ng hari para lapastanganin lamang ang Araw ng Pahinga.”

³⁵Kayatsumalakay ang mga kawal, ³⁶ngunit hindi ipinagtanggol ng mga Judio ang kanilang sarili, o inihagis ang isang bato o isinara ang pinto ng kanilang taguan. ³⁷Sinabi nila: “Mamamatay kami walang kapintasan at laging magugunita ng langit at lupa ang pagkapatay sa amin.” ³⁸Sinalakay sila ng mga kawal ng hari sa araw na iyon ng Pahinga, at namatay ang lahat na naroon – mga lalaki, mga babae at mga bata – mahigit sanlibo, di pa kabilang ang mga hayop.

³⁹Nalaman ni Matatias at ng kanyang mga kaibigan ang nangyari kayat nagluksa sila. ⁴⁰Ngunit sinabi nila: “Huwag nating tularan ang ginawa ng ating mga kapatid; dapat tayong lumaban alangalang sa ating buhay at mga kaugalian; kundi madali nila tayong malilipol.” ⁴¹Nang araw na iyon, ipinasya nilang “Kung may darating at sasalakay sa atin sa Araw ng Pahinga, lalaban pa rin tayo at di pababayaang mapatay tulad sa nangyari sa ating mga kapatid sa kanilang mga taguan.”

⁴²Noon sumama sa kanila ang pangkat ng mga Asideo, matatapang na mga Israelita na nagmamahal sa Batas. ⁴³Sumama rin sa kanila ang mga nagnanais na makaligtas sa paniniil na lalong nagpalakas sa kanila. ⁴⁴Kayatsitinatag nila ang isang hukbo at ibinuhos ang kanilang galit at poot sa mga makasalanang at taksil. Tumakas ang mga ito sa ibang lupain para sa kanilang kaligtasan. ⁴⁵Gumawa ng mga pananalakay sa kapaligiran si Matatias at ang kanyang mga kaibigan at winasak nila ang mga altar, ⁴⁶pinilit na tuliin ang mga batang matagpuan nilang di pa natutuli, ⁴⁷at hinabol ang lahat ng palalo. Naging matagumpay sila. ⁴⁸Iniligtas nila ang Batas sa mga dayuhan at sa mga hari at pinawalang-sala ang mga makasalanang.

Ang pagkamatay ni Matatias

⁴⁹Nang malapit nang mamatay si Matatias, sinabi niya sa kanyang mga anak: “Tumitibay ngayon ang kapalaluan at karahasan; panahon ngayon ng kaguluhan at ng pagkagalit ng Diyos. ⁵⁰Dahil dito mga anak ko, maging marubdob ang inyong damdamin sa Batas at itaya ninyo ang inyong buhay para ipagtaggol ang Tipan ng ating mga ninuno. ⁵¹Alalahanin ninyo ang mga ginawa ng ating mga ninuno sa kanilang kapanahunan upang kayo ma’y magtamo rin ng katanyagan at karangalang walang hanggan.

⁵²Alalahanin ninyo si Abraham na nagpakita ng katapatan sa sandali ng pagsubok kayatsitinuring siyang matuwid ng Diyos. ⁵³Tapat sa pagtupad sa Kautusan si Jose sa sandali ng kahirapan kayat naging panginooon ng Ehipto. ⁵⁴Nagtamo ng pagkapari para sa kanyang mga inaposi Pinehas na ating ninuno dahil sa kanyang marubdob na damdamin. ⁵⁵Naging puno ng Israel si Josue sapagkat tinupad niya ang utos ng Diyos. ⁵⁶Tinanggap ni Kaleb ang kanyang pamana sa lupaing ito sapagkat ipinahayag niya ang katotohanan sa harap ng kapulungan. ⁵⁷At pinagkalooban nang walang hanggang kaharian si David dahil sa kanyang kabutihang-loob. ⁵⁸Iniakyat sa langit si Elias dahil sa kanyang marubdob na damdamin sa Batas. ⁵⁹Naligtas sa apoy sina Ananias, Azarias at Misael dahil sa kanilang pananampalataya. ⁶⁰Naligtas si Daniel sa bunganga ng leon dahil sa kanyang pagkamatuwid. ⁶¹Unawain ninyo na sa kahit anumang panahon, di pinanghinaan ng loob ang nagtitiwala sa Diyos.

⁶²Huwag kayong matakot sa banta ng makasalanang sapagkat mauwi sa dumi at uod ang kanyang karangalan. ⁶³Nagmamalaki siya ngayon ngunit wala na siya bukas. Babalik siya sa alabok na pinagmulan niya at walang maiwan sa kanyang mga balak. ⁶⁴Lakasan ninyo ang inyong loob mga anak ko, at maging matatag kayo sa Batas na siyang pagmumulan ng inyong kaluwalhatian.

⁶⁵Alam kong si Simon ang pinakamahusay magpasya sa inyo. Pakinggan ninyo siya tulad ng inyong ama. ⁶⁶Naging matapang si Judas Macabeo mula pa sa kanyang pagkabata: siya ang gawin ninyong heneral na mamumuno sa pakikipagdigma sa mga bansa.

⁶⁷Ipunin ninyo ngayon ang lahat ng sumusunod sa Batas at ipaghiganti ninyo ang bayan. ⁶⁸Gumanti kayo sa mga pagano at sundin ninyo ang Batas.”

⁶⁹Binasbasan sila ni Matatias at namatay siya

at pumiling sa kanyang mga ninuno.⁷⁰ Namatay siya sa taong sandaa't apatnapu't anim at inilibing siya sa puntod ng kanyang mga ninuno sa Modin; at ipinagluksa siya na tigib ng dalamhati ng buong Israel.

Judas Macabeo

3 • ¹Humalili kay Matatias ang kanyang anak na si Judas Macabeo. ²Tinulungan siya ng kanyang mga kapatid at lahat ng tagasunod ng kanyang ama at buong tatag nilang ipinagpatuloy ang pakikidigma.

³*Pinatanyag ni Judas ang pangalan ng kanyang bayan. Isinuot niya ang kanyang baluti at tulad siya ng isang higante: Namuno siya sa maraming pakikihamok at ipinagtanggol ng kanyang tabak ang kanilang kampo.*

⁴*Para siyang isang leon kung sumasalakay, at para siyang batang leon na umaangil sa kanyang sisilain.*

⁵*Hinabol niya ang mga rebelde sa kanilang taguan at itinapon sa apoy ang mga nanggululo sa kanyang bayan.*

⁶*Kinatakutan siya ng lahat ng rebelde: nalito ang mga gumagawa ng masama; at napagtagumpayan niya ang paglaya.*

⁷*Kinatakutan siya ng mga hari, habang nagalak ang Israel sa kanyang mga gawa. Pagpapapalain ang kanyang alaala habampanahon.*

• **3.1** Pagkamatay ni Matatias, ang kanyang anak na si Judas ang siyang namuno sa paghihimagsik.

Tatlong dantaong sa mga gawaing pansamba lamang nakapokus ang atensyon ng mga sumasampalataya. Mga pari at mga Levita ang lumilitaw na tanging huwaran ng pananampalataya. Ngayon, may pagbabago dala ng mga pangyayari. Agad na nililingon ng bayang Judio ang panahon ng mga Hukom o ni David. Para sa marami sa kanila, ang nakikipaglabang may hawak na sandata at ipinakikipagsapalaran ang buhay para palayain ang kanyang bayan ang siyang huwaran ng sumasampalataya.

Ang brutal na pag-uusig ang naghatid sa kanila hanggang sa ang pag-iwas na lumaban ay mangahulugan ng pagwawaksi sa lahat ng nagpaging-iba sa bayang Judio sa lahat.

Sa harap ng di-pantay na labanan, inilalahad sa atin ang pagpapahayag ng pananampalataya ni Judas: mapagtatagumpay ng Diyos ang ilan laban sa napakarami. Ganito rin ang sinabi ni David nang harapin niya si Goliat (1 S 14:6 at 17:47).

• 10. Maraming beses na binibigyang-diin ng mga libro ng Mga Macabeo na nakipaglaban ang mga Judio, higit sa lahat, para ipagtanggol ang kanilang

⁸*Nagdaan siya sa mga lunsod ng Judea at nilipol ang mga lapastangan. Iniligtas ang Israel sa pagsubok.* ⁹*Tanyag hanggang sa dulo ng daigdig ang nagtipon sa mga nawala.*

Mga unang tagumpay

• ¹⁰Inipon naman ni Apolonio ang mga pagano at marami ring Samaritano para labanan ang Israel. ¹¹Nabalitaan ito ni Judas at sinalubong niya si Apolonio. Nagapi niya ito at pinatay. Marami sa kaaway ang nasaktan at nagsitakas naman ang iba. ¹²Sinamsam nila ang mga ari-ariang naiwan at kinuha ni Judas ang tabak ni Apolonio at mula noon iyon na ang gamit niya sa mga pakikipagdigma.

¹³Nabalitaan ni Seron na pinuno ng hukbo ng Siria na nagtipon si Judas ng mga lalaki at kakampi na nito ang buong pamayanan ng mananampalataya. ¹⁴Inisip niya: "Ito na ang pagkakataon para maging tanyag ako at maging importanteng tao sa kaharian. Sasalakayin ko si Judas at ang mga kasama niyang hindi sumusunod sa mga utos ng hari." ¹⁵At gayon nga ang kanyang ginawa at isang malakas na hukbo ng mga pagano ang

Banal na Lugar. Ang templong ito ang simbolo ng kabuuan ng Batas, o ng kabuuan ng kanilang relihiyon.

Kailangang ipaglaban ng lahat ang mga bagay na nagbibigay-kabuluhan sa kanilang buhay, na kung hindi natin maiingat ay mawawalang-saysay ang magkaroon ng magandang kinabukasan. Para sa mga Judio ng panahong iyon, para na ring itinakwil nila ang kanilang pananampalataya sa oras na talikuran nila ang kanilang mga kaugalian at pagsamba, dahil sa kanila lamang ipinagkatiwala ang mga pangako ng Diyos. Gayong ang Templo mismo ay mga bato at kahoy lamang at may ilang mamahaling metal, hindi nila ito maaaring iwan na hindi nawawala ang kanilang dangal bilang mga tao at ang kanilang bokasyon bilang mga sumasampalataya.

Walang gaanong ikinaiba ang mga Macabeo sa mga nangangahas sa ngayon na ipaalala ang mga karapatan ng mga dukha at hingin ang pagkilos ng lahat sa mga kasalukuyang lipunang itinatag sa pang-aapi. Inaaresto sila, tinotortyur, at namamatay para humingi ng pagbabagong pulitikal. Ngunit sa pamamagitan nito, naipagtatanggol nila ang kanilang pananampalataya. Sapagkat kung magwawalang-kibo sila, mawawala ang kanilang dangal bilang tao at kanilang itatakwil ang espiritu ng katarungan at kalayaan (Gal 5:11-12).

sumama sa kanya upang tulongan siyang maghiganti sa mga anak ng Israel.

¹⁶Nang malapit na si Seron sa libis ng Bet-horon, sinalubong siya ni Judas na kasama ang isang maliit na pangkat ng mga sundalo. ¹⁷Ngunit nang makita ang mga kaaway na papalapit sa kanila, sinabi nila kay Judas: “Paano natin lalabanan ang napakarami e kakaunti tayo? Isa pa, nanghihina na tayo sapagkat wala pa tayong kinakain sa araw na ito.”

¹⁸Ngunit ipinahayag ni Judas: “Madaaling mahuhulog ang marami sa mga kamay ng ilan sapagkat pareho rin para sa Langit kung magtagumpay ito sa tulong ng marami o ilan lamang. ¹⁹Hindi batay sa dami ang tagumpay sa labanang ito ngunit sa lakas na nanggagaling sa Langit. ²⁰Sinasalakay nila tayo dala ng kapalaluan at kalapastanganan nila sa Diyos para sakupin tayo at kamkamin ang ating mga asawa’t anak at agawin ang lahat sa atin. ²¹Ngunit ang ating buhay at Batas ang ipinaglalaman natin. Lulupigin sila ng Diyos sa ating harapan; kayat huwag kayong matakot.”

²²Pagkatapos niyang magsalita, bigla niyang sinalakay ang mga kaaway. ²³Natalo si Seron at ang kanyang hukbo. ²⁴Hinabol nina Judas ang mga ito sa libis ng Bet-horon hanggang sa kapatagan. Mga walundaang kawal ni Seron ang nasugatan at ang iba nama’y nagsitakas sa lupain ng mga Pilisteo. ²⁵Dahil dito, sinaklot ng takot at pangamba kay Judas at sa kanyang mga kapatid ang mga pagangong naninirahan sa paligid nila. ²⁶Umbot sa hari ang katanyagan ng kanyang pangalan at isinalaysay ng mga pagangong bansa ang kanyang mga pakikipagdigma.

Paghahanda ni Antioko para sa digmaan

²⁷Galit na galit ang Haring Antioko nang dumating ang balitang ito sa kanya. Kayat iniutos niyang tipunin ang mga makapangyarihang hukbo mula sa buong kaharian. ²⁸Binuksan niya ang kanyang kabang-yaman at bi-

nayaran ng isang taong sahod ang kanyang mga sundalo, at iniutos na humanda sa anumang mangyayari. ²⁹Ngunit natuklasan niyang kapos ang salapi sa kabang-yaman sapagkat bumaba ang buwis ng mga probinsya dahil sa salungatan at kapahamakang hatid niya sa bansa nang baguhin niya ang mga kautusang umiiral noong unang panahon pa. ³⁰Nangangamba siyang kakapusin ang pondong pera niya para sa gastos at mga regalo tulad ng nangyari na nang ilang beses; sapagkat mas bulagsak siya kaysa sa mga naunang hari. ³¹Nagipit siya at ipinasya niyang magpunta sa Persia upang maningil ng buwis sa mga probinsya para makaipon ng malaking pondo.

³²Iniwang niya si Lisias, isang maharlika sa angkan ng mga hari, upang mamahala mula sa llog Eufrates hanggang sa gilid ng Ehipto ³³at ito rin ang magpapalaki sa anak ng haring si Antioko, hanggang sa kanyang pagbabalik. ³⁴Isinalin niya kay Lisias ang kalahati sa kanyang hukbo, kasama ang mga elepante at tinagubilinan ito hinggil sa kanyang mga patakaran. Tungkol sa mga taga-Judea at taga-Jerusalem, ³⁵kailangang magpadala ng hukbo si Lisias at lupigin ang mga tagapagtanggol ng Israel at lahat ng nalabi sa Jerusalem at lipulin kahit sa alaala ang mga ito. ³⁶Kailangan din niyang patirahin sa buong lupain ang mga banyaga at bibigyan sila ng lupa.

³⁷Isinama ng hari ang kalahati sa kanyang hukbo at umalis sa Antiokia, ang kapitolyo ng kaharian, sa taong sandaa’t apatnapu’t pito. Tumawid siya sa llog Eufrates at tumuloy sa mga probinsya sa hilaga.

³⁸Pinili ni Lisias mula sa mga Kaibigan ng Hari sina Tolomeo na anak ni Dorimeno, Nicanor at Gorgias – mga lalaking maimpluwensya. ³⁹Kasama ng mga ito, pinapunta niya ang apatnapung libong lakad na sundalo at pitong libong kabayuhang sundalo sa probinsya ng Judea para wasakin iyon tulad sa utos ng hari. ⁴⁰Lumakad sila kasama ang mga sundalo at nagkampo sa kapatagang malapit sa Emaus. ⁴¹Nabalitaan ng mga negosyante sa paligid ang kanilang pagdating at nagpunta sila sa kampo dala ang malalaking halaga ng pilak, ginto at tanikala, at nakahanda sila para bilhin at gawing alipin ang mga Israelita. Umanib din sa mga sundalo ang hukbo ng Siria at mga galing sa probinsya ng mga Pilisteo.

⁴²Nakita ni Judas at ng kanyang mga kapatid na lumulubha ang kanilang kalagayan sapagkat nagkampo na sa kanilang lupain ang mga kaaway. Kayat nang mabalitaan nila ang utos ng hari na lupigin at lipulin ang bayan, ⁴³sinabi nila:

“Itaas natin ang ating hamak na bayan at ipaglaban natin ito, gayundin ang Banal na Lugar!”

⁴⁴Nagtipon ang buong pamayanan at naghanda sa pakikipagdigma at nanalangin sila at humingi ng habag at awa sa Diyos.

⁴⁵*Tulad sa isang disyerto, nawalan ng tao ang Jerusalem. Wala siyang mga anak na pumapasok o lumalabas. Nilapastangan ang templo at tinirahan ng mga banyaga ang lunsod na naging tirahan na rin ng mga pagano. Wala nang pagsasaya para kay Jacob, wala nang naririnig na plauta o gitara.*

Paghahanda ni Judas

⁴⁶Kayat nagtipon sila at nagpunta sa Mizpa sa tapat ng Jerusalem, dahil nagkaroon dati sa Mizpa ng isang dalanginan para sa Israel. ⁴⁷Nagayuno sila nang araw na iyon, nagsuot ng sako, nagbudbod ng abo sa kanilang ulo at nagwarak ng kanilang kasuotan.

⁴⁸Binuklat nila ang Aklat ng Batas para hanapin ang sagot sa kanilang mga tanong, tulad ng pagsangguni ng mga pagano sa imahen ng mga diyus-diyusan. ⁴⁹Dinala nila ang mga kasuotan ng mga pari, ang mga unang bunga ng pananim at ang ikapu ng ani, at ipinasok ang mga Nazir na natupad na ang mga araw ng kanilang pagtatalaga. ⁵⁰At saka malakas silang nanaghoy sa Kalangitan at sinabi: “Ano ang gagawin namin sa mga taong ito, at saan namin sila dadalhin ⁵¹kung niyurakan at nilapastangan na ang iyong santuwaryo, at nagluluksa at hinahamak ang iyong mga pari?” ⁵²Nagkakatipon ngayon ang mga pagano upang lipulin kami. Alam mo kung ano ang kanilang binabalak laban sa amin. ⁵³Paano namin sila malalabanan kung hindi mo kami tutulongan?” ⁵⁴At pinatunog nila ang trumpeta at sumigaw nang napakalakas.

⁵⁵Pagkatapos nito, humirang si Judas ng mga pinuno ng mga taumbayan: mga pinuno ng sanlibong tao, mga pinuno ng sandaan, ng limampu, at ng sampu. ⁵⁶Pinauwi na niya ang mga nagtatayo ng bahay, mga magpapakasal,

• **4.1** Ipinadala nila laban kay Judas ang isang koronel, si Apolonio. Pinatay ni Judas ang koronel. Isang heneral naman ang kanilang ipinadala, si Seron: at natalo rin ni Judas ang heneral. At ngayo’y isang malaking hukbong may dalawang heneral ang ipinadadala ni Antioko laban sa mga Judio. Panalo si Judas sa Emaus.

Kapansin-pansin ang saloobin ni Judas at ang kanyang sinabi: *Matapat ang Diyos.*

Tatlong dantaong itinuro sa mga Judio na ang

mga nagtatanim sa ubasan, at mga natatakot sapagkat ito ang sinasabi sa Batas. ⁵⁷At umalis na ang hukbo at nagkampo sa timog ng Emaus. ⁵⁸Sinabi ni Judas: “Ihanda ninyo ang inyong mga armas; maging matapang kayo at handang makipaglaban bukas ng umaga sa mga banyagang nagkaisa para durugin tayo at wasakin ang ating Banal na Lugar. ⁵⁹Mas mabuti pang mamatay na lumalaban kaysa mabuhay at makita ang pagkawasak ng ating bansa at ng Banal na Lugar. ⁶⁰Maganap nawa ang anumang ka-looban ng Langit!”

Si Judas, panalo sa Emaus

4 • ¹Nagsama si Gorgias ng limang libong lakad na sundalo at isang libong piniling kabayuhan at lumakad nang gabi ²para biglaang salakayin at lipulin ang mga Judio. Giniyahan siya ng mga tao mula sa Kuta. ³Ngunit nabalitaan ito ni Judas kayat umalis siya at ang kanyang mga tauhan upang salakayin ang hukbo ng hari sa Emaus ⁴samantalang nakakalat pa sa labas ng kampo ang mga hukbo nito. ⁵Dumating si Gorgias sa kampo ng mga Judio kinagabihan ngunit wala siyang dinatnan doon. Kayat hinanap niya ang mga iyon sa kabundukan at naisip niya: “Tinatakasan nila kami.”

⁶Nang mag-uumaga na, lumitaw si Judas sa kapatagan, kasama ang tatlong libong kawal na kulang sa sandata o tabak na ginusto nila. ⁷Nakita nila ang kampo ng mga pagano at ang matitibay na tanggulan at ang mga kabayuhang nakapaligid doon – pawang mga kawal na sanay sa pakikipagdigma. ⁸Sinabi ni Judas sa kanyang mga tauhan: “Huwag kayong matakot sa dami ng kaaway o sa kanilang pagsalakay. ⁹Alalahanin ninyo kung

kanilang kasaysayan ay isang serye ng kahanga-hangang pamamagitan ng Diyos (tingnan ang mga libro ng Mga Kronika). Labis nilang binibigyang-diin ang pagtulong ng Diyos kayat parang bale-wala ang kabayanihan ng tao. Alam ni Judas na kailangan siyang kumilos na di naghihintay ng milagro o pagbubunyag. Pagkatapos magtagumpay, saka lamang malalaman ng lahat na ang Diyos pala ang nagligtas ang kanila. Isang kasinungalingan ang humingi ng kapayapaan, pagkain at katarungan sa Diyos nang hindi naman inaalis ang mga istruktura ng pang-aapi.

paanong naligtas ang ating mga ninuno sa Dagat na Pula nang habulin sila ng hukbo ng Paraon. ¹⁰Tumawag tayo sa Diyos, sapagkat maaalaala niya ang kanyang Tipan at dudurugin ang hukbong iyon sa harap mismo natin sa araw ding ito kung loloobin niya. ¹¹At malalaman ng lahat ng bansa na May Isang nagpapalaya at nagliligtas sa Israel.”

¹²Tumingala ang mga pagano at nakita nilang lumulusong diretso sa kanila ang mga Judio, ¹³kayat lumabas sila sa kanilang kampo upang makipagdigma. Pina-tunog ni Judas ang mga trumpeta at sumalakay ang kanyang mga sundalo. ¹⁴Nalupig ang mga pagano at tumakas sa kapatagan ¹⁵ngunit namatay sa saksak ang lahat ng nasa hulihan. Hinabol nila ang mga ito hanggang sa Gazara, sa kapatagan ng Idumea, ng Azot at Jamnia, at nakapatay sila ng mga tatlong libo sa mga kaaway.

¹⁶Tumigil sa paghabol si Judas at ang kanyang hukbo, ¹⁷at sinabi niya sa bayan: “Huwag muna ninyong isipin ngayon ang pangangamkam sapagkat may isa pang digmaang naghihintay sa atin. ¹⁸Naroon si Gorgias at ang kanyang hukbo sa kaburulang malapit sa atin. Humayo kayo at makipaglaban at saka kayo manamsam nang walang pangamba.” ¹⁹Hindi pa siya natatapos sa pagsasalita nang makita niya ang isang kompanya ng mga kaaway na nagmamasid mula sa burol. ²⁰Napan-sin ng mga ito na tumakas na ang mga kasamahan nila at nawasak na ang kanilang kampo. Sapat nang patunay ang nakita nilang usok mula sa kampo. ²¹Kayat nasindak sila. At nang makita nila ang hukbo ni Judas na nakahanay sa kapatagan at handang makipagdigma, ²²tumakas silang lahat papunta sa lupain ng mga Pilisteo.

²³Kayat nagbalik si Judas at ang kanyang mga kawal para samsamin ang naiwan sa kampo. Tinangay nila ang mahahalagang ari-arian. ²⁴At sa kanilang

pagbabalik, nagsiawit sila at nagpuri sa Kalangitan: *Sapagkat mabuti siya, at walang hanggan ang kanyang awa.*

²⁵Dakila ang tagumpay ng Israel sa araw na iyon. ²⁶Nagpunta kay Lisias ang mga paganong nakatakas at sinabi rito ang nangyari. ²⁷Nang marinig ito ni Lisias, nasiraan siya ng loob at nanlupaypay sapagkat di nangyari sa Israel ang kanyang inaasahan, at di niya natupad ang ipinag-utos ng hari.

²⁸Nang sumunod na taon, bumuo siya ng isang hukbong may animnapung libong tauhan at limang libong kabayuhan para sumalakay sa mga Judio. ²⁹Pumasok sila sa Idumea at nagkampo sa Bet-sur. Doon sila hinarap ni Judas na kasama ang sampung libong tauhan. ³⁰Nang makita niya ang kapangyarihan ng kaaway, nanalangin siya: “Pagpalain ka, Tagapagligtas ng Israel. Nilupig mo ang lakas ng mandirigma sa pamamagitan ng iyong lingkod na si David, at ibinigay ang kampo ng mga Pilisteo sa kamay ni Yonatang anak ni Saul at sa tagapagdala ng sandata nito.

³¹Sa gayunding paraan, ipagkaloob mo ang hukbong ito sa iyong bayang Israel, at gawin mong kahiya-hiya ang kanilang mga mandirigma at kabayuhang hukbo. ³²Punuin mo sila ng takot at alisin ang tiwala nila sa sariling lakas. Durugin sila para di na makabawi. ³³Ibigay mo sila sa tabak ng mga tapat sa iyo para purihin ang iyong pangalan ng lahat ng nakakakilala sa iyo.”

³⁴Nagsagupa ang dalawang panig at limang libong kawal mula sa hukbo ni Lisias ang napatay. ³⁵Nakita ni Lisias na nasiraan ng loob ang kanyang hukbo samantalang si Judas at ang mga sundalo nito’y lalong tumapang at handang mabuhay o mamatay na may kadakilaan. Kayat tumakas siya papunta sa Antiokia at nangalap doon ng mga sundalong bayaran upang bumalik sa Judea nang may mas marami pang tauhan.

Nilinis ni Judas ang Templo

• ³⁶ At sinabi ni Judas at mga kapatid nito: “Nalupig na ang ating mga kaaway kayat umahon na tayo at linisin ang Banal na Lugar at muling italaga iyon.” ³⁷ At nagtipon ang buong hukbo at umahon sa Bundok Sion. ³⁸ Natagpuan nila roon na nakatiwangwang ang santuwaryo, nilapastangan ang altar, sinunog ang mga pinto, tinubuan na ng mga damong-ligaw ang patyo tulad sa kagubatan o sa kabundukan at wasak ang mga silid. ³⁹ Winarak nila ang kanilang kasuotan at buong pait na nagsitangis. ⁴⁰ Nagbudbod ng abo sa kanilang ulo ang ilan samantalang nagpatirapa naman sa lupa ang iba. Hinipan nila ang trumpeta at malakas na nanaghoy sa Kalangitan.

⁴¹ Pumili naman si Judas ng mga lalaking lalaban sa mga taga-Kuta habang nililinis niya ang Banal na Lugar. ⁴² Pumili rin siya ng mga paring walang kapintasan na nagpakita ng marubdob na damdamin sa Batas ⁴³ at ipinalinis sa mga ito ang Banal na Lugar at dinala ang mga bato ng *kasuklam-suklam na bagay* sa isang lugar na di malinis.

⁴⁴ Pinag-usapan nila kung ano ang dapat na gawin sa altar ng mga sinunog na handog na nilapastangan. ⁴⁵ Minabuti nilang wasakin iyon at nang hindi manatili ang kahihiyang ginawa ng mga pagano. Kayat winasak nila ang altar ⁴⁶ at inilagay ang mga bato sa isang angkop na lugar sa burol ng Bahay hanggang dumating ang isang propetang magsasalita tungkol dito.

⁴⁷ Kumuha naman sila ng mga batong di tinapyas ayon sa tagubilin ng Batas, at nagtayo sila ng isang bagong altar na

tulad ng dati. ⁴⁸ Isinaayos nila ang santuwaryo at ang loob ng bahay at itinalaga ang mga patyo.

⁴⁹ Gumawa sila ng mga bagong banal na sisidlan at ipinasok sa Templo ang kandelabro, ang altar ng insenso at ang mesa. ⁵⁰ Nagsunog sila ng insenso sa altar, sinindihi ang mga ilawan sa kandelabro at nagsimulang mangingning ang mga ito sa Templo. ⁵¹ Inilagay nila ang mga tinapay sa mesa at isinabit ang mga kurtina – at natapos nila ang lahat ng ipinasyang gawin.

⁵² Sa ikadalawampu't limang araw ng buwan ng Casleu, sa taong sandaa't apatnapu't walo (164 B.C.), ⁵³ madaling-araw pa'y bumangon na sila at nag-alay ng sinunog na handog na ginawa nila ayon sa Batas sa bagong altar. ⁵⁴ Sa gayunding oras at petsa nilapastangan iyon ng mga pagano; ngunit itinalaga ngayon nila ito nang may mga awit at tunog ng gitara, alpa at pompiyang. ⁵⁵ Nagpatirapa ang buong bayan; sumamba sila at nagpasalamat sa Kalangitang nagbigay sa kanila ng kaligayahan at tagumpay.

⁵⁶ Walong araw naganap ang pagtatalaga sa altar. Masayang nag-aalay sila ng mga sinunog na handog at isang hain ng pagpupuri at mabuting pagsasamahan. ⁵⁷ Ginayakan nila ang harap ng Templo ng mga koronang ginto at mga kalasag; naisaayos na muli ang mga pintuan at mga silid at nalagyan ng mga pinto.

⁵⁸ Lubos na nagsaya ang bayan at nalimutan na ang ginawang paglapastangan ng mga pagano sa Templo. ⁵⁹ At nagkasundo sina Judas at ang kanyang mga kapatid at ang buong kapulungan ng Israel na buong galak na ipagdiwang taun-taon ang anibersaryo ng pagtatalaga sa altar sa loob ng walong araw, mula sa ikadalawampu't limang araw ng buwan ng Casleu.

• 36. Bunga ng mga tagumpay ni Judas, pinirmahan ni Antioko Epifanes IV ang isang kasunduan na nagbibigay ng awtonomiya sa probinsya ng mga Judio (Abril ng taong 164 bago kay Kristo). Nagtagumpay ang mga Judio at una nilang inasikaso ang paglilinis ng Templo na nilapastangan ng mga pagano (Disyembre ng taong 164).

Alam ng mga Judio na hindi sila katulad ng ibang mga bayan. Ang Diyos mismo ang nagpapasya ng kina-

bukasan. Sa anumang pagkakataon, ang pinakakailangan lamang ang nilulutas nila habang hinihintay ang isang propeta na magtuturo sa dapat nilang gawin. Ganito ang makikita natin sa bersikulo 46. Pero parang baligtad ang sitwasyon. May mga propeta noon samantalang ayaw naman silang pakinggan ng mga Israelita. At ngayong wala nang mga propeta aysaka nila gustong makarinig ng mensahe. Hindi na nga magkakaroon pa ng mga propeta hanggang kay Juan Bautista.

⁶⁰ Sa panahong iyon, nagtayo sila ng mataas na pader at matibay na tore sa paligid ng Bundok Sion para hadlangan ang mga pagano sa muling pagsakop doon. ⁶¹ Nagtalaga doon si Judas ng kampo upang maipagtanggol iyon. Pinatibay rin niya ang Bet-sur upang magkaroon ng isang kuta ang bayan laban sa Idumea.

Dumating si Judas para iligtas ang mga nakakalat na Judio

5 • ¹ Galit na galit ang mga pagano sa kapaligiran nang malaman nilang naitayong muli ang altar at naitalaga ang santuwaryo tulad ng dati. ² Kaya ipinasya nilang lipulin ang mga inapo ni Jacob na kasama nila at sinimulan nila ang pagpatay at pagpuksa sa mga Judio.

³ Dinigma naman ni Judas ang mga anak ni Esau sa Idumea at sa probinsya ng Acrabatane, sapagkat kinubkob nila ang Israel. Nilupig niya sila at kinamkam ang mga ari-arian. ⁴ At nangunita niya ang kasamaan ng pangkat ni Balan na naging salot at bitag para sa mga Judio nang harangin sila sa daan. ⁵ Kayat kinulong niya sila sa kanilang mga tore. Isinumpa niya ang mga ito at sinunog ang mga tore kasama ang lahat ng nasa loob.

⁶ Mula roo'y tumawid siya sa lupain ng mga Amonita at nakasalubong ang malaki at malakas na hukbo sa pamumuno ni Timoteo. ⁷ Nakipagdigma siya sa mga ito nang maraming beses. Dinurog niya ang mga iyon at nilipol. ⁸ Sinalakay niya at sinakop ang lunsod ng Yazer pati ang mga kalapit-bayan at nagbalik siya sa Judea.

⁹ Nagtipun-tipon ang mga pagano ng Galaad para durugin ang mga Israelitang naninirahan sa kanilang lupain ngunit kumanlong ang mga ito sa kuta ng Datema. ¹⁰ Nagpadala sila ng liham kay Judas at sa mga kapatid niya na ang sabi: "Nagtipun-tipon ang mga pagano sa aming paligid upang lipulin kami, ¹¹ at naghahanda ngayon silang salakayin ang kuta na pinagkakanlungan namin. Si Timoteo ang kanilang pinuno. ¹² Pumarito kayo agad at iligtas kami sa kanila sapagkat marami na sa amin ang namatay. ¹³ Pinatay ang lahat ng aming mga kapatid na naninirahan sa lupain ni Tobias, binihag ang mga babae at mga bata, at mga sanlibong lalaki ang napatay."

¹⁴ Binabasa nila ang liham na ito nang dumating ang ibang mga sugo mula sa Galilea na

winarak ang kanilang mga kasuotan habang nagbibigay ng mensaheng ito: ¹⁵ "Nagsamasama na ang mga taumbayan ng Tolemaida, Tiro, Sidon at ang buong paganong Galilea upang lipulin kami!"

¹⁶ Nang marinig ni Judas at ng kanyang mga tauhan ang balitang ito, tinipon nila ang isang malaking kapulungan upang mapagpasyahan kung ano ang magagawa para sa kanilang mga kapatid na nagigipit at ipinaglalaban ang kanilang buhay. ¹⁷ Sinabi ni Judas sa kanyang kapatid na si Simon: "Pumili ka ng iyong mga tauhan; humayo ka at palayain ang ating mga kapatid sa Galilea; pupunta naman kami ng aking kapatid na si Yonatan sa Galaad."

¹⁸ Iniwan niya ang nalabi sa hukbo sa pamumuno ni Joseng anak ni Zacarias at ni Azarias na puno ng bayan para ipagtanggol ang lupain ng Judea, ¹⁹ at ipinag-utos niya: "Manatili kayong namumuno sa bayan, ngunit huwag ninyong sasalakayin ang mga pagano hangga't hindi kami nakababalik."

²⁰ Tatlong libong tauhan ang itinalaga kay Simon para sa pagsalakay sa Galilea at walong libong tauhan naman kay Judas para sa Galaad. ²¹ Nagpunta si Simon sa Galilea at ginapi ang mga pagano sa maraming enkuwentro, ²² at hinabol ang mga iyon hanggang sa mga pintuan ng Tolemaida. Mga tatlong libong pagano ang napatay at sinamsam ni Simon ang kanilang mga ari-arian. ²³ At isinama niya ang mga Judiong nasa Galilea at Arbata, gayundin ang mga babae at mga bata, lahat ng mga ari-arian ng mga ito, at dinala sa Judea sa gitna ng malaking pagsasaya.

²⁴ Samantala, tumawid sa Jordan si Judas Macabeo at ang kanyang kapatid na si Yonatan at tatlong araw silang naglakbay sa disyerto. ²⁵ Nakasalubong nila roon ang mga Nabateo na tinanggap silang payapa at ibinalita ang lahat ng nangyari sa kanilang mga kapatid sa Galaad. ²⁶ Nabalitaan nila na maraming Judio ang ikinulong sa Bozra, Bosor ng Alema, Casfo, Maked at Karnaim na pawang malalaki at napapaderang lunsod. ²⁷ Marami pang Judio ang nakubkob sa iba pang lunsod ng Galaad, at binalak ng mga paganong salakayin ang mga tanggulan sa susunod na araw upang lipulin ang lahat sa loob ng isang araw.

²⁸ Biglang lumiko si Judas at ang kanyang hukbo sa disyerto pa-Bozra. Sinakop niya ang

• **5.1** Mabigat ang loob na tinanggap ng mga heneral na taga-Siria ang kasunduang nilagdaan ng hari. Itinaguyod nila ang pag-uusig laban sa mga Judiong nasa karatig na mga teritoryo, na kung

minsa'y napakalalaking grupo. Kayat sinimulan ni Judas na iligtas ang kanyang mga kababayang nasa panganib at ibalik sila sa probinsya ng Judea.

lunsod, pinatay sa tabak ang mga lalaki, sinamsam ang mga ari-arian saka niya sinunog ang lunsod. ²⁹ Nilisan niya ang lugar kinagabihan at nagpatuloy hanggang makarating sa kuta. ³⁰ Tumingala ang mga Judio nang madaling araw at nakita ang di mabilang na tao na may dalang mga hagdan at mga makinang pandigma para salakayin at sakupin ang kuta.

³¹ Nakita ni Judas ang nagsisimulang pag-salakay. Narinig mula sa lunsod ang mga hiyawan at ingay ng trumpeta hanggang langit. ³² Sinabi niya sa kanyang hukbo: "Ipaglaban natin ngayon ang ating mga kapatid." ³³ At hinati niya sa tatlong pangkat ang kanyang mga sundalo, at sinalakay ang kaaway mula sa likuran, samantalang pinatutunog ang mga trumpeta at malakas silang nananalangin. ³⁴ Nang makilala ng hukbo ni Timoteo si Macabeo, nagsimula na silang tumakas ngunit matinding dagok ang ipinalasap ni Judas sa kanila at mga limang libong kaaway ang napatay sa araw na iyon.

³⁵ Mula roo'y nagpunta si Judas sa Alema. Sinalakay niya at sinakop ang lunsod, pinatay ang mga lalaki at sinamsam ang mga ari-arian saka niya sinunog ang lunsod. ³⁶ Mula roo'y binihag niya ang Casfo, Maked at Bosor at ang nalalabi pang mga bayan ng Galaad.

³⁷ Tinipon ni Timoteo ang isang bagong hukbo pagkatapos ng mga pangyayaring ito at nagkampo sa tapat ng Rapon sa kabilang ibayo ng batis. ³⁸ Nagsugo si Judas ng mga tauhan upang tiktikan ang kampo at bumalik silang dala ang balitang: "Nakipagsanib na ng lakas ang lahat ng paganong tagaroon kay Timoteo at nakabuo ng isang malakas na hukbo. ³⁹ Binabayaran nila ang mga Arabe bilang ayudante, at nagkakampo sila ngayon sa kabilang ibayo ng batis, at nakahandang sumalakay sa iyo." Kayat sumalubong si Judas sa kanila.

⁴⁰ Nang papalapit na si Judas sa batis kasama ang hukbo nito, sinabi ni Timoteo sa mga kapitan ng kanyang hukbo: "Kapag nauna siyang tumawid at sinalakay tayo, hindi na tayo makakalaban at mananalo siya. ⁴¹ Ngunit kung mag-aatubili siya at magkakampo sa kabilang ibayo ng batis, tayo ang tatawid at sasalakay sa kanya at malulupig siya."

⁴² Nang dumating si Judas sa pampang ng batis, pinahanay niya ang mga opisyal at nag-utos: "Walang sinumang magtatayo ng tolda; magpatuloy ang lahat sa labanan." ⁴³ Si Judas ang unang tumawid papunta sa kaaway at sumunod ang ba-

yan. Nilupig nila ang lahat ng pagano na nagbaba ng mga sandata at nanganlong sa banal na sulok ng Karnaim. ⁴⁴ Ngunit sinakop ng mga Judio ang lunsod at sinunog ang banal na sulok ng Karnaim, pati ang mga taong nasa loob nito. Kayat nali-pol ang Karnaim at walang sinumang lumaban kay Judas.

⁴⁵ Tinipon ni Judas ang lahat ng Israelita mula sa lupain ng Galaad, hamak man o dakila, mga babae at mga bata at ang mga ari-arian ng mga ito, isang di mabilang na pulutong ang dinala niya sa lupain ng Judea. ⁴⁶ Dumating sila sa Efron, isang mahalaga at napakatibay na lunsod sa dadaanan nila. Hindi puwedeng lumiko, maging sa kanan o sa kaliwa, kaya dapat silang dumaan dito. ⁴⁷ Ngunit nagtrinsera ang mga tagaroon at hinarangan ng mga bato ang mga pintuan. ⁴⁸ Nagpadala si Judas ng mensahe ng kapayapaan: "Bayaan ninyong makalamapas kami sa inyong lupain sapagkat pauwi na kami sa amin; daraan lamang kami at hindi mananakit sa inyo." Ngunit ayaw nilang magbukas.

⁴⁹ Kayat ipinahayag ni Judas sa kanyang hukbo na manatili sa puwesto ang bawat isa. ⁵⁰ Pumuwesto ang mga sundalo at sinalakay ang lunsod sa buong maghapon at magdamag hanggang mahulog iyon sa kanilang mga kamay. ⁵¹ Pinatay nila sa tabak ang mga lalaki, sinunog ang lunsod at sinamsam ang mga ari-arian, ⁵² at nagdaan sila sa lunsod sa ibabaw ng mga bangkay. Narating nila ang malapad na kapatagan pagkatawid sa Jordan sa tapat ng Bet-san.

⁵³ Sa buong paglalakbay, pinalalakas ni Judas ang loob ng kanyang bayan at tinipon ang mga nahuhuli hanggang makarating sila sa lupain ng Judea. ⁵⁴ Masaya silang umahon sa Bundok Sion at nag-alay ng mga sinunog na handog sapagkat nakabalik silang ligtas at malusog, at walang nabawas kahit isa man sa kanila.

Natalo sina Jose at Zacarias

• ⁵⁵ Habang nasa lupain ng Galaad sina Judas at Yonatan, at nasa Galilea sa tapat ng Tolemaida ang kanilang kapatid na si Simon, ⁵⁶ si Joseng anak ni Zacarias at si Azarias ang namumuno sa hukbo. Nabalitaan nila ang maningning na tagumpay ng mga ito sa pakikipaglaban ⁵⁷ at sinabi nila: “Dapat din tayong magtamo ng karangalan, kayat salakayin natin ang mga paganong naninirahan sa ating paligid.”

⁵⁸ Kayat inutusan nila ang kanilang hukbo na salakayin ang Jamnia. ⁵⁹ Ngunit lumabas si Gorgias sa lunsod kasama ang kanyang hukbo at sinalakay sila. ⁶⁰ Nalupig sina Jose at Azarias at hinabol hanggang sa gilid ng Judea. Mga dalawang libong Israelita ang napatay nang araw na iyon. ⁶¹ Nalasap ng bayan ang isang mapait na pagkatalo sapagkat hindi nakinig ang mga ito kay Judas at sa kanyang mga kapatid sa paniniwalang sila man ay may kakayahan din. ⁶² Hindi sila kabilang doon sa mga pinagkaloobang magliligtas sa Israel.

⁶³ Pinarangalan nang lubos ang matapang na si Judas at ang kanyang mga kapatid sa Israel at naging tanyag sa mga banyagang nakabalita tungkol sa kanila ⁶⁴ at marami ang dumating upang batiin sila.

⁶⁵ Nagpunta si Judas at ang kanyang mga kapatid sa Negeb upang kalabanin ang mga Edomita. Kinubkob niya ang Hebron at ang mga bayan nito, pinaguho ang mga pader at sinunog ang mga tanggulang tore. ⁶⁶ At nagpunta siya sa lupain ng mga Pilisteo at dumaan sa Marisa. ⁶⁷ Nang araw ding iyon, napatay ang ilang paring nagtatapang-tapangan at basta na lamang sumalakay sa kaaway. ⁶⁸ Mula roo’y nagpunta si Judas sa Asdod sa lupain ng mga Pilisteo. Winasak niya ang mga altar niyon, sinunog ang mga imahen ng kanilang mga diyos at sinamsaman ang lunsod, at nagbalik siya sa Juda.

Mga huling araw ni Antioko Epifanes

6 • ¹ Nagdaraan si Haring Antioko sa mataas na lupain ng Persia nang matanggap niya

• 55. Patuloy ang digmaan sa mga tagumpay at mga pagkalupig. Binibigyang-diin dito ng Biblia kung bakit nabaligtad ang pangyayari: personal na interes lamang ang hangad ng marami sa mga pinuno.

ang balita tungkol sa Elimaida, isang lunsod na tanyag sa pilak at ginto. ² Lalong mayaman ang templo ng lunsod at maraming gintong kalasag, pektoral at sandatang naiwan doon ang hari ng Macedonia, si Alejandrang anak ni Felipe, ang unang hari ng mga Griyego. ³ Kayat nagpunta roon si Antioko at hinangad niyang sakupin at samsaman ito, ngunit hindi puwede sapagkat nabalitaan ng mga taumbayan ang kanyang layunin at sinalubong siyang sandatahan ng mga ito. ⁴ Kayat tumakas siya at buong kapaitang bumalik sa Babilonia.

⁵ Habang nasa Persia pa siya, nabalitaan niya na nalupig ang mga hukbong ipinadala sa Judea: ⁶ Pumunta muna si Lisias kasama ang isang malakas na hukbo, ngunit tumakas sa harap ng mga Judio na pinalakas ng mga sandata at maraming ari-ariang nasamsam mula sa mga natalong hukbo. ⁷ Dinurog din ng mga Judio ang kasuklam-suklam na bagay na itinayo niya sa ibabaw ng altar sa Jerusalem, at muling itinayo ang mga pader sa kapaligiran ng santuwaryo na kasintaas ng dati at pinatibay din ang lunsod niya na Bet-zur.

⁸ Nasindak ang hari at lubhang nabalisa nang matanggap niya ang balitang ito. Nagkasakit siya at nasiraan ng loob sapagkat hindi nangyari ang gusto niya. ⁹ Dahil dito’y nagdanas siya ng matinding dalamhati sa maraming araw at akala niya’y mamamatay na siya. ¹⁰ Kayat tinawag niya ang kanyang mga kaibigan at sinabi: “Hindi na ako dinadalaw ng antok at iginugupo na ako ng mga alalahanin. ¹¹ At nag-iisip ako: Bakit dumating sa akin ang ganitong pagdadalamhati – akong mapagbigay at minahal nang nasa akin pa ang kapangyarihan.

¹² Ngayon ko nagugunita ang mga kasamaang ginawa ko sa Jerusalem, ang mga sisidlang ginto at pilak na ninakaw ko, ang mga taga-Judeang ipinapatay ko nang walang dahilan. ¹³ Alam ko na ngayon na dahil dito kaya dumating sa akin ang ganitong kapahamakan at namamatay ako ngayon sa dalamhati sa lupaing banyaga.” ¹⁴ Ipinatawag ng Hari si Felipe kanyang kaibigan at inatasan itong maging tagapangasiwa ng kanyang buong kaharian. ¹⁵ Ipinagkatiwala rin niya dito ang korona, kasuotan at singsing na pantatak at ipinabahala rin ang pagpapalaki sa kanyang anak na si Antioko upang maging hari ito. ¹⁶ Namatay roon si Haring Antioko sa taong

• **6.1** Inilalahad ng Biblia ang wakas ni Antioko Epifanes bilang halimbawa ng kamatayan ng mga nang-uusig. Ibang salaysay naman ang matutunghayan natin sa 2 Mac 9.

sandaa't apatnapu't siyam (163 B.C.).¹⁷ Nabalitaan ni Lisias ang pagkamatay ng hari, at kaagad niyang ipinahayag ang anak nitong si Antioko bilang kahalili ng hari sapagkat siya ang nagsanay dito mula sa kamusmusan at pina-ngalanan niya siyang Eupator.

Ekspedisyon ni Antioko V

¹⁸Hinaharang ng mga kawal na nasa Kuta ang mga Israelita sa paligid ng Banal na Lugar at hindi nagpapalampas ng pagkakataong pinsalain ang mga ito sa kapakanan ng mga pagano. ¹⁹Ipinasiya si Judas na lipulin ang mga nasa Kuta, ²⁰kayat tinipon niya ang buong bayan upang kubkubin ang mga ito. ²¹Nagtipun-tipon ang lahat at sinalakay ang Kuta sa taong sandaa't limampu at nagtayo ng mga panganyon at aparatong pangubkob. ²²Ngunit nakalusot sa barikada ang ilan sa mga nakubkob at nagpuntang kasama ang mga makasalanang Israelita sa hari at sinabi: "Hanggang kailan mo kami di bibigyan ng katarungan at pati na ang aming mga kapatid?" ²³Pumanig kami sa iyong ama, sinunod namin ang kanyang mga utos at iginalang ang kanyang batas. ²⁴Dahil dito, kinubkob ang Kuta at pinakitunguhan kami ng aming mga kababayan na parang mga dayuhan. Pinatay ang mga nabihag sa amin at inagaw ang aming mga ari-arian. ²⁵At di lamang kami ang kanilang nilalabanan kundi pati ang ibang mga lupain.

²⁶Nagkakampo sila ngayon laban sa Kuta sa Jerusalem upang masakop iyon at pinatibay nila ang santuwaryo at ang Bet-zur. ²⁷Kung hindi ka mamuno ngayon, makagagawa pa sila nang higit pa at hindi mo na sila masusugpo."

²⁸Nagsiklab sa galit ang hari nang mabalitaan ito, at ipinatawag niya ang lahat ng kanyang Kaibigan, mga heneral ng hukbo at mga pinuno ng mga kabayuhang sundalo. ²⁹Nangalap din siya ng mga bayarang sundalo mula sa ibang bansa at sa mga pulo ng karagatan. ³⁰Umabot ang kanyang mga sundalo sa sandaang libong lakad na sundalo, dalawampung libong kabayuhan at tatlumpu't dalawang elepanteng sinanay sa pakikidigma. ³¹Pumasok sila sa Idumea, kinubkob ang Bet-zur at nakipaglaban sa loob ng maraming araw na gumagamit ng mga makinang pandigma. Ngunit nakalusot ang mga kinubkob at sinunog ang mga makinang pandigma at buong tapang na nanlaban.

Labanan sa Bet-zacarias

• ³²Kayat umalis si Judas sa Kuta at nagkampo sa Bet-zacarias na katapat ng kampo ng hari. ³³Maagang bumangon ang hari kinaumagahan at buong tapang na umusad ang kanyang hukbo sa lansangang pa-Bet-zacarias. Naghanda ang mga sundalo sa pakikidigma at hinipan ang mga trumpeta.

³⁴Pinakitaan nila ng katas ng ubas at moras ang mga elepante upang pasiglahin sa pakikilaban, ³⁵at ikinalat iyon sa mga batalyon: sanlibong kawal na nakasuot ng malyas at helmet na tanso na nakahanay sa magkabilang tagiliran ng bawat elepante. ³⁶Nasa unahan ng bawat elepante ang hukbong kabayuhan ng limandaang piling mangangabayo na pinagbiling huwag hihiwalay rito. ³⁷Nasa ibabaw ng bawat elepante ang isang matibay na toreng kahoy na tinalian ng katad at may apat na mandirigma sa tore, bukod pa ang nagpapatakbo.

³⁸Inilagay sa dakong kanan at kaliwa ng hukbo ang iba pa sa kabayuhang kawal upang ligaligin ang kaaway at mapangalagaan na rin ang mga batalyon. ³⁹Kapag nasisinagan ng araw ang mga kala-sag na ginto at tanso'y kumikinang at nangingislap ang kabundukan tulad sa naglalagablab na apoy. ⁴⁰Isang bahagi ng hukbo ng hari ang nakakalat sa itaas ng bundok at nasa kapatagan ang isa pang bahagi. Umuusad ang lahat na may pagtitiwala at nasa kaayusan. ⁴¹Nagsipanginig ang mga Judio nang marinig ang nakatutulig na ingay ng di mabilang na mga kawal bunga ng pagmamartsa at kalinasing ng mga sandata. Sadyang napakalaki at makapangyarihan ang hukbo.

⁴²Ngunit sumugod din si Judas at ang kanyang hukbo upang makipaglaban; at mga animnaraang kawal ng hukbo ng hari ang napatay. ⁴³Nakita ni Eleazar na

• 32. Muling sinalakay ang Palestina at sa labanan sa Bet-zacarias, napilitang umurong mula sa mga kaaway ang hukbo ni Judas na bale-wala kung ikukum-

para sa hukbo ng hari. Pero pagkaraan ng dalawang taon, makikipagkasundo ang hari at pagtitibayin nito ang kalayaang panrelihiyon ng mga Judio.

tinatawag na Abaran ang isa sa mga hayop na nasasandatahan at nahihigtan ang lahat ng iba pa kayat ipinalagay niya na iyon ang hayop ng hari. ⁴⁴Kayats ipinagpakasakit niya ang kanyang sarili upang iligtas ang kanyang bayan at umani siya ng walang hanggang karangalan dahil doon. ⁴⁵Buong tapang siyang lumusob papunta sa hayop sa kalagitnaan ng batalyon at nakapatay siya ng mga kawal sa kaliwa't kanan at nagtakbuhan ang kaaway kabi-kabila. ⁴⁶Nakalapat siya sa elepante, sumuot sa ilalim nito at sinaksak iyon sa tiyan. Bumagsak sa kanya ang elepante at namatay siya noon din.

⁴⁷Ngunit alam ng mga Judio ang makapangyarihang lakas ng hukbo ng hari at umurong sila. ⁴⁸Umahon pa-Jerusalem ang mga kawal ng hari upang abutan sila at nagkampo ang hari sa Judea at sa Bundok Sion. ⁴⁹Nakipagkasundo siya sa mga taga-Bet-zur na nagsilikas sa lunsod sapagkat wala na silang makain para makapagpatuloy pa sa pakikipaglaban yamang iyon ang taon ng pahinga ng lupa. ⁵⁰Sinakop ng hari ang Bet-zur at nagtagala ng tanggulan doon upang bantayan iyon.

⁵¹Mahabang panahon din siyang nagkampo sa harap ng Santuwaryo at nagtayo roon ng mga kanyon, makina, panghagis ng apoy, pana at tirador. ⁵²Nasipagtayo rin ng mga makina ang mga tagapagtanggol tulad sa ginawa ng mga sumasalakay at matagal silang nakipaglaban. ⁵³Ngunit wala silang nakaimbak na pagkain, sapagkat iyon ang ikapitong taon at naubos na ang lahat ng pagkain ng mga Israelitang dumating sa Judea mula sa mga lupaing pagano. ⁵⁴Kayats iilan na lamang ang naiwan sa Banal na Lugar dahil sa gutom at kumalat ang iba sa kani-kanilang lugar.

Pagbibigay-kalayaan ng hari sa relihiyon

• ⁵⁵Nabalitaan naman ni Lisias ang pagbalik ni Felipe mula sa Persia at Media. Si Lisias ang pinagkatiwalaan ni Haring Antioko (nang nabubuhay pa siya) sa pagpapalaki sa kanyang anak na si Antioko upang maging hari ito. ⁵⁶Binalak niyang bawiin ang kapangyarihan, kasama ang hukbong umalalay sa hari. ⁵⁷Kayats inapura ni Lisias ang paglisan. Sinabi niya sa hari, sa mga heneral ng hukbo at sa mga sundalo: "Nanghihina tayo araw-araw, kapos tayo sa pagkain at matibay ang pook na sinasalakay natin; bukod dito, sumasandal sa atin ang mga suliranin ng kaharian. ⁵⁸Kayats ilahad na natin ang ating palad para makipagkaibigan sa mga taong ito at makipagkasundo tayo sa kanila at sa kanilang bansa. ⁵⁹Hayaan na natin silang mamuhay ayon sa kanilang kaugalian tulad ng dati sapagkat nagawa nila ang lahat ng ito dahil ginulo natin ang kanilang mga batas, at nagalit sila."

⁶⁰Naging kasiya-siya ito sa hari at sa mga heneral, ⁶¹kayats nagsugo ang hari para makipagkasundo sa mga Judio at tinanggap iyon ng mga Judio.

Pagkapangako ng hari at ng mga heneral nang may sumpa, lumabas sa kuta ang mga Judio. ⁶²Umakyat sa Bundok Sion ang hari at nang makita niya ang tanggulan, sinira niya ang kanyang pangako at iniutos na buwagin ang nakapaligid na pader. ⁶³At mabilis siyang umalis at nagbalik sa Antiokia. Doon niya nakitang hawak na ni Felipe ang lunsod. Kayats nakipaglaban siya rito at inagaw ang lunsod.

7 ¹Sa taong sandaa't limampu't isa, tumakas mula sa Roma si Demetriong anak ni Seleuco. Naglayag siya kasama ang ilang mga lalaki papunta sa

• 55. Sa kauna-unahang pagkakataon, biglang-biglang tumigil ang labanan, at kinilala ang karapatan ng mga Judio na ipagpatuloy ang kanilang relihiyon (b.

59). Ang pakikipaglaban ng iilang bayani ang naghatid ng unang bungang ito at bumago sa kasaysayan ng bayang Judio.

isang lunsod sa piyer ng kaharian at doon niya ipinahayag na hari ang kanyang sarili.² Pagpasok niya sa kaharian ng kanyang mga ninuno, dinakip ng hukbo sina Antioko at Lisias para iharap sa kanya.³ Nabalitaan ito ni Demetrio at sinabi: “Ayo-kong makita ang kanilang pagmumukha.”⁴ Kayat pinatay sila ng hukbo at lumuklok si Demetrio sa trono.

⁵ Kaagad na nagpunta sa kanya ang lahat ng Israelitang makasalanan at lumalabag sa Batas. Pinamunuan sila ni Alcimong nais maging punong pari.⁶ At pinagbintangan nila ang kanilang mga kababayan sa harap ng hari: “Pinatay ni Judas at ng kanyang mga kapatid ang iyong mga Kaibigan at itinaboy kami mula sa aming lupain.”⁷ Isugo mo ang isa sa pinagkakatiwalaan mo para makita ang kapinsalaang ginawa sa amin at sa probinsya ng hari. Parusahan niya sila at lahat ng tumulong sa kanila.”

Ekspedisyon nina Bakides at Nicanor

⁸ Pinili ng hari si Bakides, isa sa kanyang matapat na Kaibigan at kinikilala sa kaharian at gobernador ng kanluraning probinsya ng Eufrates.⁹ Pinasama rin niya si Alcimo na hinirang niyang punong pari at inatasang parusahan ang mga Israelita.

¹⁰ Umalis silang kasama ang malaking hukbo. Pagdating nila sa Judea, nagpadala sila kay Judas at sa mga kapatid nito ng mapanlinlang na alok ng kapayapaan.¹¹ Ngunit di sila pinagkatiwalaan ng mga ito sapagkat may kasama silang malakas na hukbo.

¹² Isang komisyon naman ng mga guro ng Batas ang humarap kina Alcimo at Bakides para maghanap ng kasiya-siyang solusyon.¹³ Sila’y mga Asideo, ang nanang naghagad ng kapayapaan sa Israel,¹⁴ kayat nangatwiran sila: “Isang lalaki mula sa lipi ni Aaron ang kasamang dumating ng hukbo, tiyak na magiging makatarungan siya sa atin.”¹⁵ Nangusap nga ng kapayapaan si Bakides at isi-

numpa sa kanila: “Hindi namin kayo uusigin at ang inyong mga kaibigan.”¹⁶ Naniwala sila sa kanya. Ngunit ipinadakip ni Bakides ang animnapu sa kanila at ipinapatay sa iisang araw, ayon sa sinasabi sa Kasulatan:¹⁷ *Ikinalat nila sa paligid ng Jerusalem ang mga bangkay ng iyong mga banal. Pinadanak nila ang dugo ng mga ito at walang sinumang maglilibing sa mga ito.*

¹⁸ Natakot at nasindak nila ang buong bayan. At sinabi nila: “Wala silang katarungan at katapatan sapagkat sinira nila ang kasunduang kanilang sinumpaang.”

¹⁹ Umalis si Bakides sa Jerusalem at nagkampo sa Bet-zur. Mula roo’y iniutos niya ang pagdakip at pagpugot ng ulo sa maraming nagsawa sa kanya, gayundin ang ilan pa sa bayan. At ipinatapon ang mga ito sa malalim na bangin.

²⁰ Ipinagkatiwala niya kay Alcimo ang probinsya at pagkaiwan sa kanya ng isang hukbong tutulong dito’y nagbalik siya sa hari.²¹ Pinagpilitan ni Alcimo na kilalanin siya bilang punong pari at naki-isa sa kanya ang lahat ng nanggulo sa bayan.²² Sila ang naka-pangyari sa Judea at naging malaking salot sa Israel.

²³ Nakita ni Judas na si Alcimo at mga sundalo nito ang higit pang maminsala sa Israel kaysa mga pagano.²⁴ Kayat sinalakay niya ang lahat ng dako ng Judea para papagbayarin ang mga taksil at mapigilan ang mga iyon na makagala sa lupain.

²⁵ Natuklasan ni Alcimo na mas malakas si Judas at ang mga tauhan nito kaysa kanya at di na niya ito kayang labanan kayat nagbalik siya sa hari at pinaratarangan ang mga ito.²⁶ Sinugo naman ng hari si Nicanor na isa sa mga tanyag at isa sa kanyang mga heneral na kilalang kaaway ng Israel para lipulin ang bayang ito.

²⁷ Dumating sa Jerusalem si Nicanor na kasama ang malaking hukbo; pinadalhan niya si Judas at mga kapatid nito ng mga mapanlinlang na mensahe ng pakikipag-

kaibigan na nagsasabing ²⁸“Huwag na tayong mag-away muli; darating akong may kasamang ilang tauhan para makipagtagpo sa iyo at makipagkaibigan.”

²⁹Pumunta nga siya kay Judas at mapayapa silang nagbatian, ngunit pinaghandaan niyang bihagin si Judas. ³⁰Kayat natsindak si Judas nang malaman nitong paksil ang pakikitungo ni Nicanor. Lumayo siya kay Nicanor at tumangging makipagkita pang muli. ³¹Nakita ni Nicanor na natuklasan na nito ang kanyang mga balak kayat hinanap niya si Judas para kalabanin ito. Natagpuan niya si Judas sa malapit sa Kafarsalama. ³²Mga limandaan ang nasugatan sa mga kasama ni Nicanor at tumakas ang iba sa lunsod ni David.

Natalo si Nicanor

³³Umahon si Nicanor sa Bundok Sion pagkatapos ng mga pangyayaring ito at ilan sa mga pari at matatanda ang lumabas sa santuwaryo para mapayapa siyang salubungin at ipakita sa kanya ang mga sinunog na handog na inialay alang-alang sa hari. ³⁴Ngunit kinutya niya ang mga ito, hinamak at ininsulto ³⁵at galit na sumumpa: “Kapag di ninyo nadala agad sa akin si Judas at ang kanyang pangkat at kapag natalo ko siya, babalik ako at susunugin ko ang templong ito.” At umalis siyang galit na galit.

³⁶Pumasok ang mga pari sa templo, tumayo sa harapan ng altar at ng santuwaryo at nangis. ³⁷Sinabi nila: “Pinili mo, Panginoon, ang Bahay na ito para dito tawagin ang iyong Pangalan, para maging bahay ng panalangin at kahilingan ng iyong bayan. ³⁸Paghigantihan mo ang taong ito at ang kanyang hukbo; bayaan mong mamatay sila sa tabak. Alalahanin mo ang kanilang pang-iinsulto at huwag kang magatubiling parusahan sila.”

• **8.1** Iginiiit ng mga propeta na dahil ang bayang Judio ang bayan ng Diyos, kailangang sa Diyos sila manalig at huwag maghanap ng tulong sa iba. Kawalan ng pananalig sa Diyos ang makipagtipan sa mga bayang pagano. May ibang pagkaunawa si Judas kayat hangad niyang makipagtipan sa mga Romano.

Sa isang dako, nagkaroon ng malaking pag-asa ang mga Judio dahil sa mga unang tagumpay. Mula pa sa panahon ng pagkatapon, hindi pa kailanman nabawi ng mga Judio ang kanilang awtonomiya, ngunit para kay Judas at sa kanyang mga kasamahan, dumating na

³⁹Umalis si Nicanor sa Jerusalem at nagkampo sa Bet-horon at doon sumanib sa kanya ang hukbo ng Siria. ⁴⁰Nagkampo naman si Judas sa Adasa kasama ang tatlong libong sundalo at sinabi niya: ⁴¹“Panginoon, nang nilapastangan ka ng mga sugo ng hari ng Asiria, dumating ang iyong anghel at pinatay ang sandaa’t walumpu’t limang libo sa kanyang mga tauhan. ⁴²Kayat durugin mo ngayon ang hukbong ito sa aming harap para malaman ng iba na hinatulan mo si Nicanor batay sa kanyang kasamaan at pagkalapastangan niya sa iyong templo.”

⁴³Nagsagupa ang dalawang hukbo sa ikalabintang ng buwan ng Adar. Nalupig ang hukbo ni Nicanor at isa siya sa mga unang napatay sa labanan. ⁴⁴Itinapon ng mga sundalo ang kanilang mga sandata nang makita nilang patay na siya at nagsitakas sila. ⁴⁵Maghapon silang hinabol ng mga Judio mula sa Adasa hanggang sa pasukan ng Gazara at pinatunog ng mga ito ang mga trumpeta habang hinahabol ang mga kaway. ⁴⁶Nagsilabas ang mga taumbayan mula sa mga kalapit na bayan ng Judea at pinaligiran ang mga takas at napilitan ang mga itong magsibalik at ipagtanggol ang sariling buhay. Kayat napatay silang lahat sa tabak.

⁴⁷At sinamsam ng mga Judio ang mga nariwang ari-arian; pinugot nila ang ulo ni Nicanor at ang kanang kamay na buong yabang niyang iniunat at isinabit iyon sa pintuan ng Jerusalem para makita ng lahat. ⁴⁸Nagsaya nang husto ang bayan ⁴⁹at ipinagdiwang taun-taon ang kanilang tagumpay mula noon tuwing ikalabintang ng buwan ng Adar. ⁵⁰Naging tahimik ang lupain ng Judea sa loob ng maikling panahon.

Pakikipag-alyansa sa mga Romano

8 • ¹Binalitaan si Judas tungkol sa mga Romano, ²at ito ang sinabi sa kanya: “Matatapang sa digmaan ang mga Romano; nagpapakita sila ng mabuting kalooban sa lahat ng pumapanig sa kanila. Nakikipagkaibigan sila sa lahat ng lumalapit, at malakas na kakampi sila sa digmaan.

ang oras para itayong muli ang dating kaharian nina Solomon at David.

Sa kabilang dako naman, hinahangaan ni Judas ang organisasyon at kapangyarihan ng mga Romano, at naniniwala siyang pabor sa muling pagtatayo ng kaharian ni David ang kanilang proteksyon.

Pero tama nga ang mga propeta: hindi dapat umasa sa mayayaman at makapangyarihan ang mga naghahapan sa Kaharian ng Diyos at sa katarungan. Ang mga Romanong labis na hinahangaan ni Judas ay magiging mga kaaway niya. At pagkalipas ng dalawang dantaon, wawasakin nila ang bansang Judio sa panahon ni Jesus.

³Buong tapang na nakadigma nila ang mga taga-Galia; sinakop ang mga ito at pinapagbayad ng buwis. Gayundin ang ginawa nila sa Espanya para maangkin ang mga mina ng pilak at ginto ⁴at nasakop ang buong bansang iyon na napakalayo sa kanilang sariling bansa sa pamamagitan ng talino at tiyaga. Tinalo rin nila ang mga haring galing pa sa dulo ng daigdig para manalakay at dinurog nila ang mga ito. Nagbayad sa kanila ang iba ng taunang buwis.

⁵Nilupig at sinakop nila ang mga hari ng Macedonia na sina Felipe at Perseo at ang iba pang lumaban sa kanila. ⁶Nang salakayin sila ni Antioko ang Dakila, hari ng Asia, na may sanda't dalawampung elepante, kabayuhang sundalo, karwahe at makapangyarihang hukbo, nalupig ito at nahulog sa kamay ng mga Romano. ⁷Napilitan si Antioko at ang mga humalili sa kanya na magbayad ng malaking halaga ng buwis, isuko ang mga bihag ⁸at ipagkaloob ang pinakamahusay nilang probinsya tulad ng India, Media at Lydia na pagkatapos ay ipinagkaloob pagkatapos ng mga Romano kay Haring Eumenes. ⁹Binalak ng mga Griyego na salakayin at lipulin ang mga Romano, ¹⁰ngunit nabalitaan iyon ng mga Romano at nagpadala sila ng isang heneral upang labanan ang mga ito. Napatay nila ang maraming Griyego at kinuha ang mga babae at mga bata, winasak ang mga tanggulan at inalipin sila hanggang sa panahong ito.

¹¹Sa gayunding paraan, nilupig din nila at sinakop ang iba pang mga bansa at mga pulong nakipaglaban sa kanila. ¹²Subalit nanatili silang tapat sa kanilang mga kakampi at sa mga nagtitiwala sa kanila. Sinakop nila ang mga kaharian sa malayo at malapit at kinatatakutan sila ng lahat ng makarinig sa kanilang pangalan. ¹³Hinirang nilang mga hari ang naiibigan nila at inaalas ang ayaw nila.

¹⁴Ngunit sa kabila ng lahat ng ito, walang sinuman sa kanila ang nagpakorona o nagbihis tulad ng sa hari para itaas. ¹⁵Bumuo sila ng isang Senado ng tatlundaa't dalawampung katao na nagpupulong araw-araw tungkol sa mga bagay na ikabubuti ng bayan. ¹⁶Pumipili sila taun-taon ng isang taong mamumuno sa kanila at maramahala sa imperyo at sumusunod ang lahat nang di naiinggit o nagseselos."

¹⁷Kayat pinili ni Judas si Eupolemong anak ni Juan at si Jasong anak ni Eleazar, at sinugo sila sa Roma para gumawa ng tipan ng kapayapaan at pakikianib sa mga Romano. ¹⁸Inaasa-

han ni Judas na mapapalaya ng mga ito ang Israel kapag nakita nila kung paano nalupig ng mga Griyego ang Israel.

¹⁹Dumating ang mga sugo ni Judas sa Roma makaraan ang isang mahabang paglalakbay. Pumasok sila sa Senado at nagpahayag: ²⁰"Pinapunta kami ni Judas Macabeo, ng kanyang mga kapatid at ng bayan ng Israel para gumawa ng tipan ng kapayapaan at mapabilang sa inyong mga kakampi at kaibigan." ²¹Kinalugdan ng mga Romano ang ganitong mungkahi ²²at narito ang kopya ng liham na isinulat nila sa lapidang tanso na ipinadala nila sa Jerusalem bilang alaala ng kapayapaan at pakikianib:

²³"Mabuting kapalaran sa mga Romano at sa bayang Judio sa dagat at sa lupa magpakailanman at malayo nawa sa kanila ang tabak at kaaway! ²⁴Kung unang datnan ng digmaan ang mga Romano o ang isa sa kanilang kakampi sa alinmang bahagi ng imperyo, ²⁵matapat na sasali sa digmaan ang bansang Judio hanggat maaari. ²⁶Hindi tatanggap ang sundalong Judio ng trigo o sandata o salapi o bapor ayon sa kapasyahan ng Roma. Sa halip tutuparin nila ang kanilang tungkulin nang walang pabuya.

²⁷At kapag sinalakay naman ang bansang Judio, buong sigasig na makikipaglaban sa kanyang panig ang mga Romano hanggat ipinahihintulot ng pagkakataon. ²⁸Hindi tatanggap ang mga kakamping Romano ng trigo o sandata o salapi o bapor tulad sa pasya ng Roma, at tutuparin nila ang kanilang tungkulin nang walang panloloko. ²⁹Sa ganitong kasunduan binuo ng mga Romano ang kanilang pakikianib sa bansang Judio.

³⁰At kapag nagkabisa ang kasunduang ito at gusto ng isa sa kanila ang magdagdag o magbawas ng anuman, gagawin iyon ng nasabing panig kasundo ang kabilang panig, at kailangang tupdin ang idinagdag o ibinawas.

³¹At tungkol naman sa kapinsalaang ginagawa ni Haring Demetrio sa mga Judio, isinulat na namin sa kanya ang ganito, "Bakit ganyang kabigat na pamatok ang ipinapataw mo sa mga Judio na aming mga kaibigan at kakampi?" ³²Kapag muli ka nilang pinaratangan, ipagtaggol namin ang kanilang karapatan at salakayin ka namin sa dagat at sa lupa."

Pagkamatay ni Judas Macabeo

9 • ¹Nabalitaan ni Demetrio ang pagkamatay ni Nicanor at ang pagkalu-

• **9.1** Narito ngayon ang madamdaming salaysay ng kamatayan ni Judas. Namatay siya sa ningning ng kanyang pananampalataya at kabayanihan, gaya ng

maraming "umaasa sa muling pagtatayo sa Israel" at namatay siya alang-alang sa pag-asang ito.

Makikita nating grasya ng Diyos sa kanya ang maaga

pig ng kanyang hukbo kayat pinabalik niya sina Bakides at Alcimo sa Judea kasama ang pinakamahasay na mga sundalo sa kanyang hukbo. ²Dinaanang nila ang kalsadang pa-Galilea at sinalakay nila ang lunsod ng Me-salot sa lupain ng Arbela. Sinakop nila iyon at marami ang pinatay. ³Sa unang buwan ng taong sandaa't limampu't dalawa, nagkampo sila sa tapat ng Jerusalem. ⁴Mula roo'y dalawampunglibong lakad na sundalo at dalawang libong kabayuhan ang umalis pa-Berea. ⁵Nagkampo naman si Judas sa Elasa kasama ang tatlunglibong piling mga sundalo. ⁶Nasindak sila nang makita ang malaking bilang ng kaaway. Marami ang tumakas sa kampo at walundaang tauhan lamang ang naiwan. ⁷Nakita ni Judas ang pagkakawatak-watak ng kanyang hukbo at nasiraan siya ng loob. Malapit na silang salakayin at wala na siyang panahon para tipuning muli ang hukbo. ⁸Sa kabila ng kanyang panlulupaypay, pinalakas niya ang loob ng mga naiwan: "Labanan natin ang mga kaaway. Maaari pa rin natin silang malupig."

⁹Sinikap ng mga kawal na pigilin siya: "Wala na tayong magagawa pa ngayon kundi iligtas ang ating sarili. Maaaring magbalik tayo sa ibang araw, kasama ang ating mga kapatid upang lumaban. Ngunit napakakaunti natin ngayon." ¹⁰Ngunit sumagot si Judas: "Huwag ipahintulot ng Diyos na takasan ko sila. Kapag dumating na ang ating oras, mamamatay tayong magigiting para sa ating mga kapatid na di nadungisan ang ating karangalan."

¹¹Lumabas sa kampo ang hukbo ni Bakides at nanatili naman sa puwesto ang mga Judio para makipaglaban. Hinati

ang kabayuhang pangkat sa dalawa. Sa unang hanay, nangunguna ang mga beterano sa digmaan, at kasunod ang mga mamamana at maninirador. ¹²Nasa kanang hanay si Bakides. Sumugod sila sa magkabilang hanay sa tunog ng trumpeta. Pinatunog din ng mga Judio ang mga trumpeta. ¹³At nayanig ang lupa sa sigawan ng mga sundalo at nagsimula ang paglalaban na tumagal nang maghapon.

¹⁴Nakita ni Judas na nasa kanang hanay ang lakas ni Bakides at ng hukbo nito. Sumama sa kanya ang mas matatayang na Israelita, ¹⁵at nilupig nila ang kanang hanay ng kaaway at hinabol hanggang sa kaburulan. ¹⁶Ngunit nakita ng kaliwang hanay na nalupig na ang kanang hanay, kayat sinalakay nila si Judas at ang mga kawal nito mula sa hulihan. ¹⁷Buong ngitngit silang naghamok at marami ang namatay sa magkabilang panig. ¹⁸Napatay din si Judas at nagsitakas ang iba.

¹⁹Kinuha nina Yonatan at Simon ang kanilang kapatid at inilibing sa puntod ng kanilang mga ninuno sa Modin. ²⁰Nagluksa ang buong bayan ng Israel at nanangis sila nang maraming araw at paulit-ulit na nanaghoy: ²¹"Namatay ang bayaning nagligtas sa Israel."

²²Ang iba pang ginawa ni Judas, ang kanyang pakikipagdigma at mga tagumpay at kabayaniha'y hindi na naisulat sapagkat napakarami.

Humalili si Yonatan kay Judas

• ²³Pagkamatay ni Judas, nagsulputan ang mga taksil sa buong lupain ng Israel at lumakas ang loob ng masasama. ²⁴Nagkaroon ng malubhang taggutom nang panahong iyon at na-

nayang pagkamatay. Ang daang kanyang sinimulan dahil sa pananampalataya ay magtatapos para sa kanyang mga inapo sa mga pagsang-ayon at kabulu-kang madalas na kasama sa kapangyarihang pulitikal.

• 23. Kailangang tumakas pa-disyerto kasama ng kanyang kalahi si Yonatan na siyang hinirang na kahalili ng kanyang kapatid na si Judas. Pinaalis niya

ang kanyang kapatid na si Juan taglay ang bagahe para dalhin ito sa isang ligtas na lugar sa kabilang ibayo ng Jordan. At doo'y tinambangan sila. Kaya tumawid si Yonatan sa kabilang ibayo ng Jordan para maghiganti. Sa kanyang pagbabalik, sinundan pala siya ni Bakides at ng hukbo nito, at ngayo'y nakaharang sa daan nila patungo sa ilog. Ngunit nakalampas sila sa mga kaaway at lumangoy patawid.

hulog sa kanilang kamay ang bansa. ²⁵Pinili ni Bakides ang mga taksil at ginawa silang mga pinuno ng lupain. ²⁶Tinunton at hinanap ng mga ito ang lahat ng mga kaibigan at mga loyalista ni Judas at iniharap kay Bakides at pinarusahan sila at hiniya sa sanlibong paraan. ²⁷Matinding pagsubok ito na di pa nararanasan ng Israel mula nang di na nakita ang mga propeta. ²⁸Kayag nagtipun-tipon ang mga kaibigan ni Judas at sinabi kay Yonatan: ²⁹“Mula nang mamatay ang kapatid mong si Judas, wala nang tulad niyang lalaban sa kaaway, kay Bakides at sa lahat ng mga kalaban ng ating bansa. ³⁰Kayag pinipili ka namin ngayon bilang kahalili niya para maging pinuno namin at pangunahan kami sa aming mga pakikipagdigma.” ³¹Tinanggap ni Yonatan ang pamumuno mula sa araw na iyon at humalili siya sa kanyang kapatid na si Judas.

³²Nabalitaan ito ni Bakides at binalak niyang patayin si Yonatan. ³³Ngunit nalaman agad ito ni Yonatan at tumakas siya kasama ang kanyang kapatid na si Simon at ang kanyang mga tagasunod sa disyerto ng Tekoa. Nagkampo sila sa tabi ng lawa ng Asfar. ³⁴Nabalitaan ito ni Bakides sa Araw ng Pahinga at tumawid siya sa Jordan kasama ang kanyang buong hukbo.

³⁵Sinugo ni Yonatan ang kanyang kapatid na si Juan bilang kinatawan ng bayan upang hingin sa kanilang mga kaibigang Nabateo na itago ang kanilang mga dala-dalahan. ³⁶Ngunit binihag si Juan ng lipi ng Yambri at ng mga taga-Medeba, kinuha ang lahat ng dala niya at saka nagsitakas. ³⁷Pagkatapos nito’y nabalitaan ni Yonatan at ng kanyang kapatid na si Simon na ipinagdiriwang ng mga taga-Yambri ang isang marangyang kasalan at maringal nilang inihatid ang babaeng ikakasal na anak ng isang kilalang tao sa Kanaan mula sa Nadabat.

³⁸Nagunita ng dalawa ang pagpatay sa kanilang kapatid na si Juan, kayag umahon sila at nagtago sa bundok. Narinig nila ang malabong ingay ³⁹at saka natanaw nila ang napakaraming dala-dalahan: sinalubong sila ng lalaking ikakasal, mga kaibigan at mga kapatid nito na may dalang mga tamburin, mga instrumentong musikal at mga armas. ⁴⁰Sinagupa sila ng mga Judio mula sa pananambang at pinatay sila. Maraming napatay at nagsitakas ang iba sa kabundukan. Sinamsam ng mga Judio ang lahat ng ari-arian, ⁴¹kayag nauwi sa pagluluksa ang kasalan at naging panaghoy ang awitan. ⁴²Bumalik sa lati ng Jordan ang mga Israelita pagkatapos maipaghiganti ang pagkamatay ng kanilang kapatid.

⁴³Dumating naman si Bakides na kasama ng

malakas na hukbo sa Araw ng Pahinga sa pamangin ng Jordan. ⁴⁴Kayag sinabi ni Yonatan sa kanyang mga sundalo: “Maging matapang! Kailangang iligtas natin ang ating buhay sapagkat magiging malubha ang mga pangyayari sa araw na ito. ⁴⁵Nasa unahan at likuran natin ang mga kaaway – sa panig na ito ang tubig ng Jordan, ang mga lati at sukal sa kabila – wala tayong malulusutan. ⁴⁶Kayag tumawag tayo sa Kalangitan para iligtas tayo sa ating mga kaaway.”

⁴⁷At nagsimula ang digmaan. Iniunat ni Yonatan ang kanyang bisig para patayin si Bakides ngunit nakailag iyon at umurong. ⁴⁸Kayag tumalon si Yonatan at ang kanyang mga tauhan sa Jordan at lumangoy hanggang sa kabilang pampang, ngunit di sila sinundan ng kanilang mga kaaway. ⁴⁹Mga sanlibo sa mga tauhan ni Bakides ang napatay nang araw na iyon.

⁵⁰Nagbalik si Bakides sa Jerusalem. ⁵¹At nagsimula siyang magtayo ng mga nakukutang lunsod sa Judea – ang mga tanggulan ng Jerico, Emaus, Bet-horon, Betel, Timna, Paraton at Tepon – na may matataas na pader at may trangkang mga pintuan at may garison ang bawat isa para takutin ang mga Israelita. ⁵²Pinaderan din niya ang mga lunsod ng Bet-zur, Gazara at ang Kuta, at naglagay ng mga sundalo at maraming panustos sa bawat kuta. ⁵³Hinuli niya ang mga anak ng mga pinuno ng lupain bilang bihag at ikinulong sa Kuta ng Jerusalem.

⁵⁴Sa ikalawang buwan ng taong *sandaa't limampu't tatlo* (159 B.C.), iniutos ni Alcimo ang pagbuwag sa pader ng panloob na patyo ng templo. ⁵⁵Nangangahulugan itong pagwasak sa gawain ng mga propeta. Sinimulan ni Alcimo ang pagbuwag ngunit inatake siya sa serebral kayag napatigil ang gawain. Hindi na makapagsalita si Alcimo ni makapag-utos sa kanyang sambahayan. ⁵⁶Hindi nagtagal at namatay siyang matindi ang paghihirap. ⁵⁷Nagbalik si Bakides sa hari dahil sa kamatayan ni Alcimo at nagkaroon ng kapayapaan sa lupain sa loob ng dalawang taon.

Kinilala ni Bakides ang kanyang kabiguan

⁵⁸Nagkasundo naman ang mga taksil sa isang balak: “Namumuhay ngayon nang mapayapa at nagtitiwala si Yonatan at ang kanyang bayan. Ibalik natin si Bakides para madakip silang lahat sa buong magdamag.” ⁵⁹Pinuntahan nila si Bakides at nahimok nila ito. ⁶⁰Lumakad si Bakides na may kasamang malaking hukbo. Palihim silang nagpadala ng mensahe sa kanyang mga kasapi sa Judea na nag-uutos na dakpin si Yonatan at ang mga tauhan nito. ⁶¹Ngunit natuklasan ang kanyang pakana at

nabigo ang kanyang balak. At dinakip ang mga limampung pinunong lalaki ng pakanang ito at ipinapatay.

⁶²Kayat umurong sa Bet-basi sa disyerto sina Yonatan at Simon at mga kasama nila; muli nilang itinayo ang mga guho at pinatibay iyon. ⁶³Nabalitaan ito ni Bakides at tinipon niya ang lahat ng kanyang mga sundalo at pinasabihan ang kanyang mga kasapi sa Judea. ⁶⁴Sinalakay niya ang Bet-basi, kinubkob iyon nang ilang araw at gumawa ng mga makina ng digmaan. ⁶⁵Kayat iniwan ni Yonatan ang kanyang kapatid na si Simon sa lunsod at pumunta sa lalawigan kasama ang ilang mga tao. ⁶⁶Nilupig niya si Odomera at ang mga kapatid nito at ang mga taga-Pasiron sa kampo niyon. ⁶⁷At nagbalik sila at sinalakay ang mga sundalong kumubkob sa lunsod. Lumabas naman si Simon at ang mga kasama niya sa lunsod at sinunog ang mga makina. ⁶⁸Sinalakay nila si Bakides na nilupig at nasiraan ng loob dahil nabigo ang kanyang balak at ekspedisyon. ⁶⁹Nagalit siya sa mga taksil sa Batas na nagpayo sa kanya na bumalik sa Judea at pinatay niya ang ilan sa mga ito, at ipinasya niyang umalis na at umuwi. ⁷⁰Nabalitaan ito ni Yonatan at nagsugo siya ng mga kinatawan para gumawa ng kasunduan ng kapayapaan at magpalitan ng mga bilango.

⁷¹Tinanggap ni Bakides ang kanyang mga mungkahi. Tumupad si Bakides sa kanyang mga pangako at sumumpang di na niya ito pipinsalain hanggang sa kanyang kamatayan. ⁷²Ibinalik niya kay Yonatan ang mga bilanggong ipiniit sa Judea. At umuwi siya sa sariling lupain at di na nagbalik kailanman sa lupain ng Judea. ⁷³Kayat nagkaroon ng kapayapaan sa Israel at nanirahan si Yonatan sa Mikmas. Sinimulan niyang pamahalaan ang lupain, at nawala na sa Israel ang mga taksil sa Batas.

Digmaan nina Alejandro at Demetrio

10 ¹Sa taong sandaa't animnapu (152 B.C.), naglayag si Alejandro Epifanes na anak ni Antioko patungong Tolemaida at sinakop iyon. Maayos siyang tinanggap at naghari roon. ²Nabalitaan ito ni Demetrio at nagtipon siya ng malaking hukbo at sumalakay para

labanan ito. ³Kasabay nito'y nagpadala siya ng liham ng pakikipagkaibigan kay Yonatan at inalok ito ng malawak na teritoryo, ⁴sapagkat naisip niya: "Mauna na tayong makipagkasundo sa kanya bago siya makipagkasundo kay Alejandro laban sa atin, ⁵sapagkat di pa niya nalilimutan ang lahat ng pagkakasalang nagawa natin sa kanya, sa kanyang mga kapatid at sa kanyang bansa."

⁶Kayat binigyan ni Demetrio ng kapangyarihan si Yonatan na bumuo ng hukbo at gumawa ng mga armas; ginawa niya itong kakampi at ipinag-utos na bigyan siya ng mga bihag na nasa Kuta ng Jerusalem. ⁷Nagpunta agad si Yonatan sa Jerusalem at binasa ang sulat sa harap ng buong bayan at pati ng mga taga-Kuta. ⁸Natakot ang mga ito nang marinig nilang binigyan ng kapangyarihan ng hari si Yonatan na bumuo ng malakas na hukbo, ⁹at ibinigay nila ang mga bihag kay Yonatan para pauwiin naman ang mga ito sa kani-kanilang pamilya. ¹⁰Nanirahan si Yonatan sa Jerusalem at nagsimulang itayong muli at buuin ang lunsod. ¹¹Iniutos niya sa mga manggagawa na itayo ang mga pader at mga tanggulan ng Bundok Sion na yari sa mga tinapyas na bato. At gayon nga ang kanilang ginawa.

¹²At nagsimulang tumakas ang lahat ng danyuhang nasa mga tanggulang itinayo ni Bakides; ¹³iniwan nila ang kani-kanilang puwesto para bumalik sa sariling lupain. ¹⁴Sa Bet-zur lamang nanatili ang ilang taksil sa Batas at mga alituntunin nito sapagkat tulad ito sa isang pook na kanlungan.

• ¹⁵Ipinaalam kay Haring Alejandro ang mga pangakong ginawa ni Demetrio kay Yonatan. Iniulat din sa kanya ang tungkol sa mga pakikidigma at tagumpay ni Yonatan at ng mga kapatid nito, gayundin ang mga nalampasang pagsubok. ¹⁶Kayat ipinahayag ni Alejandro: "Makakikita pa ba tayo ng isang lalaking tulad niya? Gawin natin siyang kakampi at kaibigan." ¹⁷At pinadalhan niya ito ng sulat: ¹⁸"Mula kay Haring Alejandro, sa aming kapatid na si Yonatan, maligayang bati. ¹⁹Nabalitaan naming magiging kang lalaki at karapat-dapat na maging

• **10.15** Sa harap ni Alejandro, si Yonatan ang kinatawan ng mga Judio, pero ano ang kanyang titulo? Hindi na nagkaroon pa ng hari ang mga Judio pagkatapos ng Pagkatapon, at isa pa'y hindi nila kikalalang hari ang sinumang hindi inapo ni David. Mula sa panahon nina Esdras at Nehemias, ang mga pari na ang namuno sa pamayanang Judio, kaya si Yonatan ay kailangang maging Punong-pari, at upang siya ang maging kinatawan ng kanyang bayan, tatanggapin

niya kay Alejandro ang tungkuling ito. Naging sanhi ito ng isang krisis pangmoralidad para sa mga Judio dahil walang puwedeng humirang sa kanyang sarili bilang Punong-pari, kundi ayon sa karapatan ng angkan (tingnan ang Lev 8).

Nagbunga ng paghiwalay ng mas relihiyosong mga Judio ang paghirang na ito kay Yonatan. Marami ang sumalungat sa kanya, kabilang na rito ang mga Asideo (7:13) na magiging partido ng mga Pariseo.

kaibigan. ²⁰Kayat hinihirang ka namin na Punong Pari ng iyong bansa at igagawad namin sa iyo ang titulong Kaibigan ng Hari. (Nagpadala rin siya rito ng isang kasuotang kulay ube at isang koronang ginto.) Kayat inaanyayahan ka naming pangalagaan ang aming kapakanan at panatilihin ang ating pagkakaibigan.”

²¹Kayat sa ikapitong buwan ng taong sanda't animnapu, sa kapistahan ng mga Tabernakulo, isinuot ni Yonatan ang mga banal na kasuotan. Nangalap din siya ng mga sundalo at gumawa ng mga armas.

²²Hindi nagustuhan ni Demetrio ang nangyari nang mabalitaan ito kayat sinabi niya: ²³“Ano ang nagawa natin at naunahan tayo ni Alejandro sa pakikipagkaibigan sa mga Judio? ²⁴Padadalhan ko rin sila ng sulat na may magandang salita at pangangakuan ng karangalan at mga regalo para sa akin pumanig.” ²⁵Kayat sumulat siya sa mga Judio:

“Binabati ni Haring Demetrio ang bansang Judio. ²⁶Sinusunod ninyo ang kasunduan natin at nananatiling kaibigan namin at di kayo pumanig sa aming mga kaaway. Alam namin iyon at natutuwa kami. ²⁷Kayat manatili kayong tapat at bibigyan namin kayo ng mga karapatan bilang kapalit sa ginagawa ninyo para sa kapakanan namin. ²⁸Palilibrihin ko ang mga Judio sa maraming buwis at pagkakalooban sila ng mga pribilehiyo. ²⁹Pinalilibre ko ang lahat ng Judio sa pagbabayad ng buwis, pataw sa asin at korona mula ngayon hanggang wakas. ³⁰Mula sa araw na ito at hanggang sa darating na panahon, di ko na kukunin mula sa Judea at sa tatlong purok na isinama rito mula sa Samaria at Galilea ang ikatlong bahagi ng ani at kalahati sa bunga ng mga punungkahoy na karapatan kong kunin. ³¹Magiging Banal na Lunsod ang Jerusalem at malaya sa buong sakop nito, at kanya ang karapatang maningil ng ikapu at mga buwis. ³²Ibinibigay ko na rin ang pamamahala sa Kuta ng Jerusalem sa Punong Pari para siya na ang humirang ng mga tauhang magtatanggol doon. ³³Palalayain ko kahit na walang pantubos ang mga taga-Judeang nadakip at nadala saanmang dako ng aking kaharian. Pinalilibre ko na ang lahat sa mga buwis ng kanilang mga hayop.

³⁴Libre ang lahat ng mga Judio sa aking kaharian sa lahat ng araw ng pista, Araw ng Pahinga, bagong buwan, mga tanging araw at sa tatlong banal na araw bago at pagkatapos ng pista. ³⁵Walang sinumang may karapatang singilin sila o pinsalain sa anumang dahilan. ³⁶Itinatakda ko rin na maaari silang tanggapin sa hukbo ng hari hanggang sa bilang na tatlum-pung libong Judio na tatanggap ng parehong

sahod ng iba pang sundalo ng hari. ³⁷Itatalaga ang ilan sa kanila para tanuran ang mga tanggulan ng hari at bibigyan ang iba ng mga puwestong nangangailangan ng pagtitiwala; mula sa kanila pipiliin ang kanilang mga pinuno at mamumuhay sila ayon sa kanilang mga batas na itinakda ng hari para sa lupain ng Judea.

³⁸Ituturing na bahagi ng lupaing Judio ang tatlong purok ng Samaria na isinama sa Judea. Hindi sila mapapailalim sa alinmang kapangyarihan maliban sa Punong Pari para maiwasan ang anumang kaguluhan. ³⁹Ibinibigay ko ang lunsod ng Tolemaida at ang lupain nito bilang regalo sa Banal na Lugar ng Jerusalem para matugunan ang mga gastos sa pagsamba. ⁴⁰Mula ngayon'y magbibigay ako ng labinlimang libong pirasong pilak taun-taon para panustos sa templo na kukunin naman sa kita ng kaharian mula sa mga angkop na pook. ⁴¹Bukod dito, ipagkakaloob para sa mga gawa ng Bahay ang lahat ng dapat ay ibinayad sa akin ng mga tagapamahala sa mga nagdaang taon.

⁴²Nagbibigay din ako bilang karagdagan ng limang libong pirasong pilak na pinapataw taun-taon mula sa mga buwis sa Banal na Lugar at ibibigay iyon sa mga pari na mangangasiwa sa pagsamba. ⁴³Palilibrihin ang sinumang magkakanlong sa Templo ng Jerusalem o sa alinmang sulok nito dahil sa kanyang mga utang sa kaharian o dahil sa iba pang pagkakautang at di gagalawin pati ang kanyang mga ari-arian sa aking kaharian.

⁴⁴Isasama sa kuwenta ng hari ang gugugulin sa pagpapatayong muli at pagbuo sa Banal na Lugar, ⁴⁵gayundin ang mga gastos sa muling pagpapatayo sa mga pader ng Jerusalem, ang pagpapatibay ng tanggulan at ang pagpapatayo sa mga pader sa mga lunsod ng Judea.”

⁴⁶Hindi pinaniwalaan o tinanggap ni Yonatan at ng bayan ang gayong mungkahi nang kanilang mabalitaan sapagkat naalaala nila ang grabeng kapinsalaang ginawa ni Demetrio sa Israel at ang masasamang pakikitungo nito sa kanila. ⁴⁷Mas gusto nilang pumanig kay Alejandro, sapagkat ito ang unang naghandog ng kapayapaan at naging tapat silang kakampi nito. ⁴⁸Tinipon ni Alejandro ang isang makapangyarihang hukbo at nagkampo sa tapat ni Demetrio. ⁴⁹Sinimulan ng dalawang hari ang digmaan at nalupig ang hukbo ni Demetrio. ⁵⁰Hinabol si Demetrio ni Alejandro hanggang malupig ito. Tumagal hanggang takipsilim ang labanan at namatay si Demetrio nang araw ding iyon.

⁵¹At nagpadala ng mga sugo si Alejandro kay Tolomeong hari ng Ehipto para sabihing:

⁵²“Narito na akong muli sa aking kaharian at nasa trono ng aking mga ninuno; naghahari na ako sa buong lupain pagkalupig kay Demetrio. ⁵³Sinalakay ko siya at tinalo kasama ang kanyang hukbo. Nakaupo ako ngayon sa kanyang trono. ⁵⁴Kaya maging magkaibigan na tayo. Ipagkaloob mo sa akin ang iyong anak na dalaga para maging maybahay ko at mamangangin mo ako at pagkalooban ko kayo ng mga regalong karapat-dapat sa inyo.”

⁵⁵Sumagot si Tolomeo: “Pagpalain ang araw nang bumalik ka sa lupain ng iyong mga ninuno at umakyat sa kanilang trono! ⁵⁶Gagawin ko ngayon ang hinihingi mo sa sulat, ngunit katagpuin mo ako sa Tolemaida. Doon tayo magkita at tatanggapin kita bilang aking manugang na siyang ibig mo.”

⁵⁷Umalis si Tolomeo sa Ehipto kasama ang kanyang anak na si Cleopatra sa taong sandaa’t animnapu’t dalawa at dumating sila sa Tolemaida. ⁵⁸Kinatagpo siya ni Alejandro at ipinagkaloob niya ang kanyang anak na si Cleopatra at ipinagdiwang ang marangyang kasalan tulad sa nakagawian ng mga hari.

Sinamantala ni Yonatan ang pagkakawatak-watak ng kanyang mga kaaway

• ⁵⁹Sinulatan din ni Haring Alejandro si Yonatan para katagpuin siya. ⁶⁰Kayat nagpunta si Yonatan sa Tolemaida nang buong rangya at kinatagpo ang dalawang hari. At binigyan niya ang kanyang mga Kaibigan ng maraming pilak at ginto at iba pang mga regalo. ⁶¹Nagtipuntipon naman ang mga tao na salot ng Israel at pinagbintangan si Yonatan ngunit di iyon pinansin ng hari. ⁶²Iniutos pa ng hari na hubarin ni Yonatan ang kanyang damit at magsuot ng kulay ube at gayon nga ang nangyari. ⁶³Pinaupo rin siya ng hari sa tabi nito at sinabi sa mga heneral: “Sumama kayo sa kanya sa gitna ng lunsod at ipahayag na walang sinumang magbibintang kay Yonatan o pipinsala sa kanya sa anumang dahilan.” ⁶⁴Nakita ng mga nagbibintang ang karangalang ipinagkaloob sa kanya, gaya ng ipinahayag, at nakasuot siya ng kulay ube kayat nagsitakbo sila. ⁶⁵Malaking karangalan ang ipinagkaloob ng hari kay Yonatan at

ibinilang siya sa mga unang Kaibigan at hinirang siyang heneral at gobernador. ⁶⁶Kayat bumalik sa Jerusalem si Yonatan na nagagalak at ligtas.

⁶⁷Sa taong sandaa’t animnapu’t lima, nagbalik si Demetrong anak ni Demetrio mula sa Creta sa lupain ng kanyang mga ninuno. ⁶⁸Balisang-balisa ang Haring Alejandro nang mabalitaan ito kayat bumalik siya sa Antiokia. ⁶⁹Hinirang ni Demetrio si Apoloniong gobernador ng Celesiria bilang punong heneral niya at tinipon nito ang isang malaking hukbo. Nagkampo siya sa Jamnia at nagpadala ng sumusunod na mensahe kay Yonatang Punong Pari:

⁷⁰“Ikaw lamang ba ang hahadlang sa aming kapangyarihan? At tutuyain ba ako dahil lamang sa iyo? Bakit mo nilalaban ang aming kapangyarihan sa iyong mga bundok? ⁷¹Lumulong ka sa kapatagan kung may tiwala ka sa iyong hukbo at doon tayo magsukatan ng lakas, sapagkat kasama ko ang hukbo ng mga lunsod.

⁷²Alamin mo at kilalanin kung sino ako at kung sinu-sino ang mga sumusuporta sa akin. ⁷³At malalaman mong di mo kami kayang labanan, sapagkat dalawang beses nang natalo ang iyong mga ninuno sa sarili nilang lupain. Lalong di mo mahahadlangan ang mga kabayuhang sundalo o ang napakalaking hukbo sa kapatagang walang mga batong kukublihan.”

⁷⁴Naligalig si Yonatan nang mabatid ang mensahe ni Apolonio. Kayat pumili siya ng sampunlibong tao at umalis sa Jerusalem. Dumating naman ang kanyang kapatid na si Simon para tulungan siya. ⁷⁵Nagkampo sila sa tapat ng Jope pero pinagsarhan sila ng mga pintuan ng tagaroon sapagkat mayroong garison doon si Apolonio. ⁷⁶Kayat kinalaban nila ang lunsod. Natakot ang mga tagaroon at binuksan nila ang mga pintuan at sinakop ni Yonatan ang Jope. ⁷⁷Nalaman iyon ni Apolonio at pinakilos niya ang tatnunlibong kabayuhang sundalo at ang malaking hukbo. Nagpunta siya sa Asdod at nagkunwaring babagtas dito, ngunit sa katunayan papunta siya sa kapatagan sapagkat marami siyang mga kabayuhang sundalo na inaasahan. ⁷⁸Hinabol siya ni Yonatan pa-Asdod at naglaban sila. ⁷⁹Nag-iwan si Apolonio ng

• 59. Lalong nasasangkot si Yonatan sa pulitika, at hindi itinatago ng kabanatang ito ang lahat ng karumihan ng pulitika na karaniwang nagaganap at ginagawa. Kaya napatutunayan ang binigyang-pansin natin hinggil kay Judas (9:1): lumipas na ang panahon ng muling pagtatayo sa kaharian ng Diyos na magiging isang bansa sa piling ng mga bansa.

Misyon ng mga Kristiyano ang lumahok sa pulitika bilang pampaalsa sa masa, sa kabila ng mga tukso at

pagkakamaling lagi nilang makakaharap sa maraming taong walang konsiyensya. Ngunit kailangang maging maingat ang Iglesya na huwag magbalik sa dating paghanap ng tagumpay sa pakikipagkasundo sa mga puwersang may kinakampihan. Hindi dapat ipagkamali ang likas na misyon ng Iglesya sa anumang programang pulitikal. At isa pa’y hindi pinaghahati-hati ng Iglesya ang mga tao bilang mabuti at masama, kakampi o kalaban, ayon sa kanilang posisyon sa pakikibaka sa lipunan.

isang libong piniling kabayuhang sundalo sa likuran ni Yonatan, ⁸⁰ngunit napag-alaman agad ni Yonatan ang tungkol sa pananambang sa likuran niya.

Pinaligiran ng mga kabayuhang sundalo ang hukbo ni Yonatan at nagpawala sila ng mga pana mula umaga hanggang gabi. ⁸¹Ngunit hinarap sila ng mga Israelita tulad ng iniutos ni Yonatan hanggang sa napagod na ang mga kabayo ng kaaway. ⁸²Kayat pinasugod ni Simon ang kanyang mga tauhan at sinalakay ang hukbo nang nahapo na ang mga kabayuhang sundalo. Nalupig ang mga kaaway at nagsitakas.

⁸³Kumalat ang mga kabayuhang sundalo sa kapatagan at nagpunta ang mga nakatakas sa Asdod at pumasok sa Bahay ni Dagon na kanilang templo ng mga diyus-diyusan, para iligtas ang kanilang buhay. ⁸⁴Pero sinunog ni Yonatan ang Asdod at ang mga karatig bayan at sinamsaman niya. Sinunog din niya ang templo ni Dagon kasama ang lahat ng nagkukubli doon. ⁸⁵Mga walong libong kawal ang napatay ng tabak o natupok ng apoy. ⁸⁶At umalis si Yonatan pa-Askalon at binigyan siya ng malaking parangal ng mga tagaroon. ⁸⁷Mula roo'y, nagbalik si Yonatan at ang mga kasama niya sa Jerusalem dala ang kanilang mga nasamsam.

⁸⁸Nabalitaan ni Alejandro ang mga pangyayaring ito at ginawaran niya si Yonatan ng mga bagong karangalan. ⁸⁹Pinadalhan niya ito ng gintong alpiller na karaniwang ipinagkaloob lamang sa mga kamag-anak ng hari. Ipinagkaloob din niya kay Yonatan ang Ekron at lahat ng lupaing sakop niyon.

11 ¹Ngunit nagtipon si Tolomeong hari ng Ehipto ng hukbong sindami ng buhangin sa dalampasigan at ng maraming bapor dahil sa balak niyang linlangin si Alejandro para magaw ang kaharian nito at idagdag sa kanyang kaharian. ²Pagtuloy niya sa Siria na taglay ang mga kataga ng pakikipagkasundo'y binuksan ng mga tagalunsod ang mga pintuan para sa kanya at sinalubong siya tulad sa iniutos ni Alejandro sapagkat biyenani niya siya. ³Subalit pagkapasok ni Tolomeo sa mga lunsod, kaagad siyang nagtalaga ng mga garison doon. ⁴Ipinakita sa kanya pagdating sa Asdod ang natupok na templo ni Dagon, ang Asdod at ang mga karatig na gumuho, ang nagkalat na mga bangkay na pinabayaan at ang tira-tirahan ng mga sinunog ni Yonatan sa labanan na nakatambak sa dinaanan ng hari.

⁵Isinalaysay nila kay Haring Tolomeo ang lahat ng ginawa ni Yonatan at hinintay nilang masamain iyon ng hari ngunit walang sinabing

anuman ito. ⁶Nagtuloy si Yonatan sa Jope sa gitna ng malaking karangyaan upang makipagkita sa hari. Nagbatian ang dalawa at pinaraan nila roon ang gabi. ⁷Sinamahan ni Yonatan ang hari kinabukasan hanggang sa Ilog Eleuterio at nagbalik siya sa Jerusalem. ⁸Sinakop naman ni Haring Tolomeo ang mga lunsod sa pampangin hanggang sa Seleucia sa tabing-dagat sapagkat nakabuo na siya ng pakana laban kay Haring Alejandro. ⁹Nagpadala siya ng mensahe kay Demetrio: "Pumunta ka rito agad at gumawa tayo ng kasunduan. Ipagkaloob ko sa iyo ang aking anak na kasal kay Alejandro at maghahari ka sa trono ng iyong mga ninuno. ¹⁰Pinagsisisihan ko ang pagkabisayan ko sa kanya ng aking anak na babae, sapagkat tinangka niyang patayin ako." ¹¹Pinaratangan niya si Alejandro dahil sa ninais niyang agawin ang kaharian nito. ¹²Binawi ni Tolomeo ang kanyang anak na babae at ipinagkaloob kay Demetrio. Kayat nabunyag na nilayuan niya si Alejandro at magkaaway na sila. ¹³Inangkin ni Tolomeo ang korona ng Asia pagpasok niya sa Antiokia. Kayat naghari siya sa dalawang kaharian: ang kaharian ng Ehipto at ang kaharian ng Asia.

¹⁴Nasa Cilicia si Alejandro nang panahon iyon at tinatangka niyang sugpuin ang isang himagsikan. ¹⁵Nabalitaan niya ang nangyari at nagbalik siya para kalabanin si Tolomeo. Lumabas si Tolomeo para makipaglaban kasama ang malakas na hukbo at nalupig si Alejandro. ¹⁶Tumakas siya pa-Arabia para magtago roon. ¹⁷Pero pinugutan siya ng ulo ng Arabong si Zabdiel at ipinadala iyon kay Tolomeo. ¹⁸Namatay si Tolomeo makalipas ang tatlong araw at agad pinatay ng taumbayan ng mga kinutaang lunsod ang mga Ehipsiyong sundalo na nagtatanod doon. ¹⁹Kayat naging hari si Demetrio sa taong sandaa't animnapu't pito.

²⁰Tinipon naman ni Yonatan nang mga araw na iyon ang hukbong Judio para salakayin ang Kuta sa Jerusalem na sinakop ng mga Sirio at naghanda siya ng mga makinang pang-kubkob. ²¹Ngunit may ilang masasamang taong nagagalit sa kanilang bayan ang nagpunta sa hari at sinabi na nilulusob ni Yonatan ang Kuta. ²²Nagalit ang hari nang malaman iyon at nagpunta siya agad sa Tolemaida. Mula roo'y sinulatan niya si Yonatan na itigil ang pananakop at makipagkita sa kanya sa Tolemaida sa lalong madaling panahon. ²³Tinanggap ni Yonatan ang mensahe, ngunit iniutos niya ang pagpapatuloy sa pagkubkob. Ipinasya niyang isuong na sa panganib ang kanyang sarili at nakipagkita sa hari kasama ang mga matatanda at pari ng

Israel. ²⁴ Nagdala sila ng ginto, pilak, magagarang kasuotan at iba pang regalo at humarap sa hari sa Tolemaida at nakuha ang loob nito. ²⁵ Pinagbintangan sila ng ilang taksil na taga-Judea. ²⁶ Ngunit pinakitunguhan ng hari si Yonatan sa harap ng lahat ng mga Kaibigan nito tulad ng pakikitungo sa kanya ng mga naunang hari. ²⁷ Pinagtibay niya ang puwesto ni Yonatan bilang Punong Pari kasama ang mga karapatang tinatamasa na nito. At ibinilang niya ito sa kanyang mga pangunahing Kaibigan.

²⁸ Hiniling ni Yonatan sa hari na huwag nang buwisan ang Judea at ang tatlong distrito ng Samaria at nangako siya ng kapalit na tatlundaang talento. ²⁹ Pumayag ang hari at isinulat kay Yonatan ang tungkol doon sa mga katagang ito: ³⁰ “Ipinababatid ni Haring Demetrio kay Yonatan, sa kanyang mga kapatid at sa buong bansang Judio ang kapayapaan. ³¹ Pinadadalan namin kayo ng kopya ng sulat na ipinadala namin sa aming kamag-anak na si Lastenes para malaman ninyo: ³² Bumabati si Haring Demetrio sa kamag-anak na si Lastenes. Dahil sa kanilang katapatan sa atin, ipinasya naming maghandog sa bansang Judio, na mga kaibigan natin at nakikitungo nang mabuti sa atin. ³³ Hinahangad naming gantimpalaan ang kanilang katapatan. ³⁴ Pinagtibay namin ang pag-aari nila sa lupain ng Judea at ng tatlo pang rehiyon ng Aferema, Lidda at Ramatayim na idinagdag sa Judea galing sa Samaria kasama ang lahat ng sakop ng mga iyon. At sa lahat ng magpupunta sa Jerusalem para mag-handog, ililibre namin sila sa buwis na dating tinatanggap tauntaon ng hari galing sa kanila, sa ani ng lupa at sa mga prutas.

³⁵ Malilibre rin sila sa iba pang buwis na kailangang ibayad sa amin laluna sa mga buwis sa mina ng asin at ng mga koronang gintong dating inihahandog sa amin. ³⁶ Hindi pawalang-bisa ang alinman sa mga karapatang ito. ³⁷ Gumawa ka ng kopya ng kautusang ito at ipadala kay Yonatan para ipaskel sa Banal na Bundok sa isang dakong madaling makita.”

³⁸ Nagawa ni Haring Demetrio na ipailalim sa kanyang pamamahala ang kaharian at walang sinumang nagtangkang kalabanin siya kayat binuwag niya ang kanyang hukbo, pinaui ang lahat ng sundalo sa kani-kanilang pamilya maliban sa mga sundalong banyaga na kinalap niya galing sa mga pulo ng mga pagano. At ikinagalit ito ng lahat ng sundalong naglingkod sa kanyang mga ninuno. ³⁹ At sinamantala ni Tripon na isa sa mga dating taga-sunod ni Alejandro ang pagkagalit ng hukbo kay Demetrio. Pinuntahan niya si Imalcueng Arabe na namamahala sa pag-

aaral ni Antiokong anak ni Alejandro. ⁴⁰ Hinimok siya ni Tripong ibigay dito ang bata para maibalik sa trono ng kanyang amang si Antioko. Ibalalita niya ang lahat ng pasya ni Demetrio at ang pagkainis dito ng mga kawal. At nanatili siya roon nang matagal na panahon.

⁴¹ Hiningi naman ni Yonatan kay Haring Demetrio na alisin ang mga taong nasa Kuta ng Jerusalem at pabalikin ang lahat ng garison sa mga tanggulan sapagkat lagi nilang kinakalaban ang Israel. ⁴² Sumagot si Demetrio: “Hindi lang ito ang gagawin ko para sa iyo at sa iyong bayan, kundi pararangalan pa kita at ang iyong bayan sa unang pagkakataon. ⁴³ Makabubuting padalhan mo ako ngayon ng mga sundalo sapagkat nilayasan ako ng aking hukbo.”

⁴⁴ Nagpadala si Yonatan ng tatlunlibong matatapatang na sundalo sa Antiokia; humarap ang mga sundalo sa hari at naligayahan siya. ⁴⁵ Nagtipun-tipon ang mga isandaa’t dalawampung libong rebeldeng taumbayan sa kalagitnaan ng lunsod sa paghahangad na patayin ang hari ⁴⁶ at nagtago si Demetrio sa palasyo habang inokupa ng mga taumbayan ang mga kalsada ng lunsod at nagsimula silang sumalakay. ⁴⁷ Kayat tinawagan ng hari ang mga Judio para tulungan siya at nagtipun-tipon sila kasama niya. Kumalat sila sa lunsod at pinatay ang sandaang libong tao nang araw na iyon. ⁴⁸ Sinunog nila ang lunsod, kinamkam ang mga ari-arian at iniligtas ang hari. ⁴⁹ Nang makita ng mga tao na nasakop ng mga Judio ang lunsod, nasiraan sila ng loob at nagmakaawa sila sa hari: ⁵⁰ “Patawarin ninyo kami at patigilin ang mga Judio sa pamiminsala sa amin at sa lunsod.”

⁵¹ Ibinaba ng mga ito ang kanilang mga armas at nakipagkasundo. Kayat hinangaan ng hari ang mga Judio at naging tanyag sila sa buong kaharian. At nagbalik sila sa Jerusalem dala ang mga nakamkam. ⁵² Ngunit nang ligtas na si Demetrio sa kanyang trono at payapa na ang lupain, ⁵³ nalimutan niya ang kanyang mga pangako at nagbago ang kanyang pagtingin kay Yonatan. Wala nang ipinagkaloob sa kanya pagkatapos ng mga kabutihang ipinakita niya kundi nagsimula siyang magmatigas dito.

⁵⁴ At nagbalik pagkatapos nito si Tripon na kasama si Antioko na paslit pa lamang. Ipinahayag siyang hari at pinutungan ng korona. ⁵⁵ Pumanig sa kanya ang mga sundalong pinalayas ni Demetrio. Kinalaban nila si Demetrio at tumakas ito. ⁵⁶ Inagaw ni Tripon ang mga elepante at sinakop ang Antiokia.

⁵⁷ At nagpadala ng sulat kay Yonatan ang batang si Antioko na nagsasabing: “Pinagtibay ko ang puwesto mo bilang Punong Pari at

gubernur ng apat na distrito, at ibinibilang kita sa mga Kaibigan ng Hari.”⁵⁸ Nagpadala siya ng huwego ng gintong pinggan at pinagkalooban ng karapatang uminom sa mga gintong kopa at magsuot ng kulay ube at gumamit ng gintong alpiler.⁵⁹ Hinirang din niya ang kapatid ni Yonatang si Simon bilang heneral mula sa Hagdan ng Tiro hanggang sa mga gilid ng Ehipto.

⁶⁰At nilibot ni Yonatan ang rehiyon at mga lunsod sa dakong kanluran ng Eufrates. Dumating ang buong hukbong Sirio para tulungan siya. Nagpunta siya sa Askalon at sinalubong siya at pinarangalan ng mga tagaroon.⁶¹ Mula roo’y nagtuloy siya sa Gaza pero pinagsarhan siya ng mga pintuan ng mga tagaroon. Kayat nilusob niya iyon at sinunog ang mga karatig ng lunsod at kinamkam ang lahat.⁶² At humingi ng kapayapaan ang mga taga-Gaza at nakipagkasundo naman siya. Pero kinuha niya ang mga anak na lalaki ng mga matatanda bilang bihag at ipinadala sa Jerusalem. At dumaan siya sa probinsya hanggang makarating sa Damasco.⁶³ Tumanggap naman ng balita si Yonatan na nasa Kades ng Galilea ang mga heneral ni Demetrio kasama ang malaking hukbo at binabalak na bihagin siya. Iniwan niya ang kanyang kapatid na si Simon sa Judea⁶⁴ at nakipagdigma siya.⁶⁵ Sinalakay ni Simon ang Bet-zur at kinubkob iyon nang ilang araw.⁶⁶ Humingi ng kapayapaan ang mga tagaroon at ipinagkaloob naman niya ito. Pero pinalayas niya ang mga iyon sa lunsod, sinakop ang lunsod at naglagay siya ng garison doon.

⁶⁷Nagkampo naman si Yonatan at ang kanyang hukbo sa pampang ng Genesaret; at magang-maaga kinabukasan, nagpunta sila sa kapatagan ng Hazor.⁶⁸ Sinalubong sila ng hukbo ng mga pagano sa kapatagan matapos nilang maihanda ang pananambang sa kabundukan sa likuran niya.⁶⁹ Sa paglabas at pag-salakay ng mga nananambang,⁷⁰ tumakas ang mga taong nasa gilid ni Yonatan at walang naiwan maliban kina Matatias na anak ni Absalom at Judas na anak ni Kalfi, ang mga pinuno ng kanyang hukbo.⁷¹ At winarak ni Yonatan ang kanyang kasuotan, binudburan ng alikabok ang kanyang ulo at nanalangin.⁷² At hinarap niya ang mga sumasalakay, nilupig at tumakbo ang mga iyon.

⁷³Kayat nagsibalik ang mga nagpabaya sa kanya at magkakasamang tinugis nila ang mga kaaway hanggang sa Kades na kinaroroonan ng kampo ng mga kaaway at doon din sila nagtayo ng kampo.⁷⁴ Mga tatlung pagano ang napatay nang araw na iyon. At nagbalik sa Jerusalem si Yonatan.

Muling nakipag-alyansa si Yonatan sa mga Romano at mga Espartano

12¹ Nakita ni Yonatan na nakabuti sa kanya ang mga pangyayari. Kayat pumili siya ng ilang mga tauhang ipinadala sa Roma para pagtibayin at baguhin ang kasunduan ng pakikipagkaibigan sa mga Romano.² Nagpadala rin siya ng mga sulat sa mga Espartano at sa iba pang pook para sa gayunding layunin.³ Pumasok sa Senado ang mga nagpunta sa Roma at nagsabi: “Sinugo kami ng Punong Paring si Yonatan at ng bansang Judio para buhayin ang aming pakikipagkaibigan sa inyo at ang tipang nagbuklod sa atin.”⁴ Binigyan sila ng Senado ng mga sulat ng rekomendasyon sa mga makapangyarihan ng bawat rehiyon para makapaglakbay silang ligtas pabalik sa lupain ng Judea.

⁵Ito ang kopya ng sulat na isinulat ni Yonatan sa mga Espartano:⁶ “Mula kay Yonatang Punong Pari, ang Senado ng bansa, ang mga pari at ang buong bansa ng mga Judio, sa mga mamamayan ng Esparta at sa kanilang mga kapatid: maligayang bati.⁷ Nakatanggap noon ang aming Punong Paring si Onias mula sa inyong haring si Ario ng isang liham na nagsasabing mga kapatid nga namin kayo, ayon sa napatunayan sa mga kalakip na patotoo.⁸ Sinalubong at pinarangalan ni Onias ang sugo at tinanggap ang sulat na maliwanag na tumatalakay sa pakikipagkaibigan at pakikiisa.

⁹Bagamat hindi kami nangangailangan sapagkat nasa aming Banal na Aklat ang aming kaaliwan,¹⁰ ipinasya naming magsugo sa inyo ng aming mga kinatawan para buhayin muli ang ating kapatiran at pakikipagkaibigan at nang di kami maging mga banyaga sa inyo sapagkat matagal na ring di kayo sumusulat sa amin.

¹¹Lagi namin kayong ginugunita sa lahat ng pagkakataon, sa mga tanging araw, sa mga sinunog na handog na aming alay, gayundin sa aming mga panalangin; sapagkat tama lamang at angkop na alalahanin ang mga kapatid.¹² Lubos naming ikinagagalak ang inyong katanyagan.¹³ Dumaaan din naman sa maraming pagsubok, paghihirap at pakikidigma sapagkat sinalakay kami ng mga karatig na hari.¹⁴ Subalit di namin hinangad na maging pabigat sa inyo o sa iba pa naming mga kakampi at kaibigan sa mga pakikidigmang ito,¹⁵ sapagkat Langit ang tumutulung sa amin. Sa wakas, nakalaya rin kami sa aming mga kaaway na naging kahiya-hiya.

¹⁶Kayat pinili namin si Neumeniong anak ni Antioko at si Antipater na anak ni Yason at sinugo sila sa mga Romano para buhayin ang

dati naming pakikipagkaibigan at pakikiisa sa kanila. ¹⁷Iniutos din namin sa kanila na pun-tahan kayo, batiin at ibigay ang sulat na ito galing sa amin, para buhayin ang ating pagka-kaisa. ¹⁸Ikagagalak naming tumanggap ng kasiya-siyang sagot.”

¹⁹Ito ang kopya ng sulat na tinanggap na dati ni Onias: ²⁰“Mula kay Ariong hari ng mga Espartano kay Onias na Punong Pari. ²¹Natuk-lasan namin sa isa sa aming mga kasulatan na magkapatid ang mga Espartano at mga Judio sapagkat kapwasila lahini Abraham. ²²Ngayong alam na namin ito, magpapasalamat kami kung magbabalita kayo sa amin ng inyong katayuan. ²³At sinasabi namin ito sa inyo: inyo ang aming mga hayop at mga ari-arian, at sa gayunding paraan, amin ang inyo. Ito ang itinagubilin namin sa aming mga sugo na sabihin sa inyo.”

²⁴Nalaman ni Yonatan na dumating na ang mga heneral ni Demetrio, kasama ang mas malaking hukbo kaysa dati para salakayin siya. ²⁵Kayats kaagad siyang umalis pa-Jerusalem at hinarap niya ang mga iyon sa bayan ng Amatitis para hindi sila magkaroon ng pagkakataong salakayin ang kanyang lupain. ²⁶Nagsugo siya ng mga espiya sa kampo ng mga ito. Nagbalik ang mga ito at sinabing naghahandang sumalakay ang kaaway kinagabihan.

²⁷Kayats paglubog ng araw, iniutos ni Yonatan sa kanyang mga tao na magbantay sa buong magdamag na hawak ang mga sandata at maging handa sa pakikipaglaban. At nagtalaga siya ng mga tanod sa paligid ng kampo. ²⁸Nalaman ng mga kaaway na nagbantay si Yonatan at ang mga kasama nito at handang makipaglaban kayats natakot sila at nasiraan ng loob. Dahil dito’y nagsindi sila ng mga apoy sa kanilang kampo at tumakas. ²⁹Ngunit di nalaman ni Yonatan o ng kanyang hukbo ang pagtakas ng mga ito kundi noong umaga na lamang sapagkat nakita nilang may mga apoy sa buong

magdamag. ³⁰Hinabol ni Yonatan ang mga ito pero di na inabot sapagkat nakatawid na sila sa Ilog Eleuterio.

³¹Kayats binalikan ni Yonatan ang mga Arabe na tinatawag na mga Sabadeom at nilupig ang mga ito at pinagnakawan. ³²Inalis niya ang kampo at nagpunta siya sa Damasco at nilibot ang buong rehiyon. ³³Lumakad naman si Simon at nakarating hanggang sa Askalon at sa mga karatig na kuta. At nagtuloy siya sa Joep at sinakop iyon, ³⁴sapagkat nabalitaan niyang binabalak ng mga tagaroon na ihulog ang Kuta sa mga kasapi ni Demetrio. At naglagay siya roon ng garison para tanuran iyon.

³⁵Pagbalik ni Yonatan, ipinatawag niya ang mga matatanda ng bayan. Ipinasya nilang magtayo ng mga tanggulan sa Judea, ³⁶pataasin ang mga pader ng Jerusalem at magtayo ng mataas na harang sa pagitan ng kuta at ng lunsod para ibukod iyon sa lunsod at mapigilan ang mga tagapagtanggol niyon na lumabas para mamili o magtinda. ³⁷At nagpulong din sila para itayong muli ang lunsod. Isang bahagi ng pader sa itaas ng ilog ang bumagsak at nagtayo sila ng bagong pader na tinawag nilang Kapanata. ³⁸Itinayong muli ni Simon ang Adida sa Sefela, kinutaan iyon at nilagyan ng mga pintuang may harang.

³⁹Hinangad ni Tripong maghari sa Asia at patalsikin si Haring Antioko para siya na ang maging hari. ⁴⁰Ngunit nangangamba siyang baka hindi siya pahintulutan ni Yonatan, at sa halip salakayin pa siya. Kayats naghanap siya ng paraan upang mabihag niya ito at mapatay. Lumakad siya at dumating sa Betsan. ⁴¹Agad lumabas si Yonatan at sinalubong siya sa Betsan kasama ang apatnapung libong kawal.

Nabihag si Yonatan

- ⁴²Nakita ni Tripo na dumating si

• **12.42** Pagkamatay ni Judas at ng dalawa niyang kapatid, si Yonatan naman ang mamamatay sa digmaan para sa kalayaan. Halalili sa kanya si Simon na nag-iisa na lamang sa mga magkakapatid.

Ipinagpapatuloy ng libro ang salaysay ng gobyerno ni Simon at ang kanyang mga gawa hanggang sa patayin siya sa taong 134 bago kay Kristo.

Magtatagumpay si Simon sa kanyang mga pakikipagdigma. Alam niya kung paano gamitin para sa sariling kapakinabangan ang kompetensiya ng maraming hari na pinaglalaman ang trono ng kaharian ng Persia. Ang kanyang mga tagumpay at ang kapayapaang nakamit niya ang magpapalamig sa sigasig para sa pananampalataya na siyang naging simula ng digmaan para sa kalayaan. Si Simong tagapagalaya ay magiging Simong diktador sa katapusan ng isang

prosesong napakadalas maulit sa kasaysayan. Tingnan hinggil dito: 14:41-47; 15:23.

Pagkaraan ng sandantaon at kalahati, sa pagdating ni Jesus, ang mga inapo na ni Simon ang magiging mga punong pari. Ang mga ito ang pinakamateryalistang grupo sa mga Judio (ang partido ng mga Saduceo). Isa sa kanila si Caifas na naghatol ng kamatayan kay Jesus.

Bigyang-pansin ang pahapyaw na nabanggit sa 13:41-42 at sa 15:3. Pagkaraan ng apat na dantaon ng kawalang-kalayaan, ang mga Judio ay magiging isang bansa uli.

Ipinaliliwanag ng bago at masayang karanasang ito kung bakit pagkatapos ng sandaan taon at kalahati sa panahon ni Jesus, hindi nila matagalan ang dominasyon ng imperyong Romano.

Yonatan na kasama ang malaking hukbo at natakot siyang salakayin ito. ⁴³Kayat tinanggap niya at pinarangalan si Yonatan, iniharap sa lahat ng kanyang mga Kaibigan, binigyan ng mga regalo at inutusan ang kanyang mga Kaibigan at hukbo na sundin si Yonatan na parang siya na rin ito. ⁴⁴At tinanong niya si Yonatan: “Bakit ka pa nag-abalang pumarito na kasama ang ganyan karaming tauhan? Magkaaway ba tayo?” ⁴⁵Pauwiin mo na sila sa kanilang mga tahanan at magtira ka na lang ng ilan. At sumama ka sa akin sa lunsod ng Tolemaida sapagkat gusto kong ipagkaloob iyon sa iyo, gayundin ang iba pang tanggulan, ang mga garison at mga opisyal. Uwi na ako sapagkat ito lamang ang ipinarito ko.”

⁴⁶Naniwala si Yonatan kay Tripon at ginawa niya ang sinabi nito. Pinauwi niya ang kanyang mga sundalo at nagsibalik sila sa lupain ng Judea. ⁴⁷Tatlunlibong kawal ang naiwan sa kanya. Iniwan pa nito ang dalawang libo sa Galilea at sanlibo na lamang ang kasama niya. ⁴⁸Ngunit pagkapasok nila sa Tolemaida, ipininid ng mga tagaroon ang mga pintuan. Binihag siya at pinatay ang lahat ng kasama niya.

⁴⁹Nagpadala si Tripon ng lakad na kawal at kabayuhan sa Galilea at sa Malaking Kapatagan para lipulin ang lahat ng mga kakampi ni Yonatan. ⁵⁰Nabalitaan ng mga ito na binihag at pinatay si Yonatan at mga kasama nito; pinalakas ng isa’t isa ang kanilang loob at hinarap ang mga humahabol sa kanila. ⁵¹Nakita ng mga kaaway na handa silang lumaban, kayat nagsiurong ang mga iyon. ⁵²Sa gayon, ligtas silang nakarating sa Judea. Iniyan nila si Yonatan at ang mga kasama nito at natakot sila; at nanangis ang buong Israel. ⁵³Binalak ng mga karatig-bansa na lipulin sila nang malamang wala na silang pinuno o kaibigan; at sinabi ng mga pagano: “Ito na ang pagkakataon para bura-hin ang kanilang alaala.”

Humalili si Simon kay Yonatan

13 ¹Nabalitaan ni Simon na tinipon ni Tripon ang malaking hukbo para salakayin ang Judea at wasakin iyon. ²Nagpunta siya sa Jerusalem sapagkat nabalisa at natakot ang bayan. ³Tinipon niya ang bayan at pinalakas ang loob sa talumpating ito:

⁴“Alam na ninyong lahat kung ano ang ginawa ko, ng aking mga kapatid at ng sambahayan ng aking ama para sa mga batas at sa Banal na Lugar, at ang mga digmaan at paghihirap na tiniis namin. Alang-alang dito at para na rin sa Israel namatay ang lahat ng aking mga kapatid at naiwan akong nag-iisa. ⁵Hinding-hindi ko hahanapin ang aking sariling kaligtasan kapag lumulubha na ang mga pangyayari! Sapagkat di ako higit na mahalaga kaysa aking mga kapatid. ⁶Ngayong nagkakaisa na ang lahat ng bansa sa kanilang poot laban sa atin para lipulin tayo, ipagtatanggol ko ang aking bansa at ang Banal na Lugar, ang inyong mga maybahay at mga anak.”

⁷Lumakas ang loob ng lahat dahil sa mga salitang ito ⁸at isinigaw nila: “Ikaw na ang maging pinuno namin bilang kahalili ni Judas at ng kapatid mong si Yonatan. ⁹Mamuno ka sa amin sa digmaan at susundin namin ang iyong mga utos.”

¹⁰Kayat tinipon ni Simon ang mga lalaki na maaaring makipaglaban at minadaling tapusin ang mga pader ng Jerusalem na nakukutaan sa lahat ng panig. ¹¹At pinapunta niya sa Jope si Yonatang anak ni Absalom kasama ang malakas na hukbo. Itinaboy nila ang mga tagaroon at nanatili sila roon.

¹²Nilisan naman ni Tripon ang Tolemaida kasama ang malaking hukbo para salakayin ang Judea. Isinama niya si Yonatan bilang bihag. ¹³Nagkampo si Simon sa Adida paharap sa kapatagan. ¹⁴Ngunit nalaman ni Tripon na si Simon na ang namumuno bilang kahalili ng kapatid nitong si Yonatan at nakahandang labanan siya kayat nagsugo siya ng ilang kinatawan dala ang mensaheng ito: ¹⁵“Pinipigil namin ang iyong kapatid na si Yonatan dahil sa perang utang niya sa kabang-yaman ng palasyo dahil sa mga puwestong hinawakan niya. ¹⁶Kay at ipadala mo ang sandaang talento ng pilak at dalawa sa kanyang mga anak na lalaki bilang panagot para hindi siya tumakas kapag pinalaya namin at bumalik para labanan kami. At saka namin siya palalayain.”

¹⁷Alam ni Simon na nililinlang siya ni Tripon ngunit ipinadala pa rin niya ang salapi at ang mga batang lalaki para huwag siyang mapin-

atasan ng bayang magsasabi: ¹⁸“Pinatay si Yonatan sapagkat tumanggi si Simon na ipadala kay Tripon ang pera at ang mga batang lalaki.” ¹⁹Kay at ipinadala niya ang mga batang lalaki at ang sandaang talento. Ngunit sumira si Tripon sa usapan at di rin niya pinalaya si Yonatan.

²⁰At sumalakay si Tripon para sakupin ang Judea at samsaman iyon. Lumiko siya sa daang pa-Adora, ngunit hinarap siya ni Simon at ng hukbo nito saanman siya magpunta. ²¹At nagpadala kay Tripon ng mga sugo ang mga taga-Kuta at hinimok siyang dumaan sa disyerto para dalhan ng pagkain ang mga ito. ²²Inihanda ni Tripon ang kanyang buong hukbong kabayuhan para lumakad, ngunit matindi ang ulan ng niyebe nang gabing iyon kayat di siya nakalakad. Nagpunta na lamang siya sa Galaad ²³at nang malapit na siya sa Bascuna, pinatay niya si Yonatan at inilibing doon. ²⁴At nagbalik si Tripon sa sariling lupain. ²⁵Ipinahanap ni Simon ang bangkay ng kapatid niyang si Yonatan, at inilibing iyon sa Modin, ang lunsod ng kanilang mga ninuno. ²⁶Nagluksa ang buong Israel at tinangisan si Yonatan nang maraming araw.

²⁷Nagtayo ng mataas na bantayog si Simon sa ibabaw ng nitso ng kanyang mga ninuno at mga kapatid. Kita ito kahit sa malayo dahil sa marmol ang likod at harap nito. ²⁸Nagtayo siya ng pitong piramide na magkakaharap para sa kanyang ama't ina at apat na kapatid na lalaki. ²⁹Pinaligiran niya ang mga piramide ng mataas na haligi at inukitan ng mga sandata, bilang walang hanggang alaala; at sa tabi ng sandata'y mga inukit na bapor na maaaring makita ng lahat ng naglalayag sa dagat. ³⁰Ito ang libingan na ipinatayo niya sa Modin at naroon pa rin ito hanggang ngayon.

³¹Nagtaksil si Tripon sa batang Haring Antio-ko, at pinatay ito. ³²Hinalinhan niya ito at ipinutong sa ulo ang korona ng Asia at gumawa ng malaking kaguluhan sa lupain.

³³Muling itinayo ni Simon ang mga tanggulan ng Judea, pinaligiran iyon ng matataas na tore at matitibay na pader na may pintuang may harang at nag-imbak ng pagkain doon.

³⁴Pumili ng mga tauhan si Simon na ipinadala niya kay Haring Demetrio sa hangad na mailibre sa buwis ang lupain dahil sa puro pangangamkam ang ginagawa ni Tripon. ³⁵Pinaunlakan ni Haring Demetrio ang kanyang kahalilingan at sinulatan siya ng sumusunod:

³⁶“Binabati ni Haring Demetrio si Simong Punong Pari at Kaibigan ng Hari, ang mga matatanda at ang bansang Judio. ³⁷Tinanggap namin ang mga koronang ginto at ang palma na ipinadala mo sa amin at nakahanda kaming

makipagkasundo sa inyo nang pangmatagalan, at sumulat sa mga pinuno para huwag na kayong singilin sa inyong mga utang. ³⁸May bisa na lahat ang aming mga konsesyon para sa inyong kapakanan at sa inyo na ang mga kutang itinayo ninyo.

³⁹Bukod dito, pinatatawad na namin ang lahat ng pagkakamali at pagkakasalang nagawa ninyo hanggang sa araw na ito gayundin ang utang na buwis sa korona. Hindi na sisingilin ang iba pang buwis na dating sinisingil sa Jerusalem. ⁴⁰Matatala ang sinumang may kaka-yahan sa inyong mga tauhan para maglingkod sa amin. At maghari nawa sa atin ang kapayapaan.”

⁴¹Kayat lumaya sa pamatok ng mga pagano ang Israel nang taong sandaa't pitumpu (142 B.C.). ⁴²Sinimulan nilang isulat sa kanilang mga dokumento at kontrata: “Sa unang taon ni Simon na Punong Pari, heneral at pinuno ng mga Judio.”

⁴³Nagkampo naman si Simon noong mga panahong iyon laban sa Gaza at pinaligiran iyon ng kanyang hukbo. Nagtayo siya ng naililipat na tore, dinala sa lunsod, sinalakay at sinakop ang isang tore. ⁴⁴At pumasok sa lunsod ang mga nasa naililipat na tore at lumikha ng matinding pagkatakot.

⁴⁵Umakyat sa mga pader ang mga tagaroon kasama ang kanilang mga maybahay at anak, winarak ang kanilang kasuotan at malakas na umiyak kay Simon at humingi ng kapayapaan. Sinabi nila kay Simon: ⁴⁶“Huwag mong gawin sa amin ang ayon sa aming kasamaan kundi ayon sa iyong awa.” ⁴⁷Nakipagkasundo si Simon sa kanila at di na nakipaglaban. Ngunit pinalayas sila sa lunsod at nilinis ang mga bahay na pinagtaguan ng mga diyus-diyusan. At pumasok siya sa lunsod habang umaawit ng mga awit ng pasasalamat.

⁴⁸Pinatira niya rito ang mga taong sumusunod sa Batas pagkatapos linisin ang lunsod sa mga karumihan nito. Kinutaan niya ito at nagtayo siya rito ng bahay para sa kanyang sarili.

⁴⁹Hindi na makalabas o makapunta sa lupain ng Judio ang mga taga-Kuta sa Jerusalem para mamili o magtinda. Kayat kinulang sila sa pagkain at marami ang namatay sa gutom. ⁵⁰Humingi sila ng kapayapaan kay Simon at ipinagkaloob naman niya ito sa kanila. Ngunit pinalayas sila nito mula roon at nilinis ang Kuta at pinalis ang lahat ng nagpapagunita ng pagtira ng mga pagano. ⁵¹Pumasok doon ang mga Judio sa ikadalawampu't tatlong araw ng ikalawang buwan ng taong sandaa't pitumpu't isa samantalang umaawit at may dalang mga

sanga ng palma, sa saliw ng gitara, pompiyang at alpa; at may mga awit at imno sapagkat isang malaking salot ang naalis sa Israel. ⁵²Itinakda ni Simon na ipagdiwang taun-taon ang araw na ito. Pinakutaan niya ang burol ng Santuwaryo sa tabi ng Kuta at nanirahan siya doon, kasama ang kanyang mga tauhan.

⁵³Binata na si Juang anak ni Simon kayat hinirang siya ng kanyang ama na heneral na mamumuno sa lahat ng kawal at nanirahan si Juan sa Gazara.

Matagumpay na pinamahalaan ni Simon ang Judea

14 ¹Tinipon ni Haring Demetrio ang kanyang hukbo nang taong sandaa't pitumpu't dalawa. Umusad sila pa-Media para humingi ng tulong para labanan si Tripon. ²Nabalitaan ni Arasaces na hari ng Persia at Media na pumasok si Demetrio sa lupain niya kayat inatasan niya ang isa sa kanyang mga heneral na dakping buhay si Demetrio. ³Lumusob ang heneral at nilupig ang hukbo ni Demetrio, dinakip at iniharap ito kay Arasaces saka ibinilanggo.

⁴Nagkaroon ng kapayapaan sa Judea habang nabubuhay si Simon. Gumawa siya para sa ikabubuti ng kanyang lupain; naging kasiyasiya sa kanyang bayan ang kanyang paghahari at kaluwalhatian. ⁵Sinakop niya ang Jope para madagdagan ang kanyang luwalhati at ginawa iyong pantalan para makipag-ugnayan sa mga pulo sa karagatan. ⁶Dinagdagan niya ang hangganan ng kanyang lupain at naghari sa kanyang bansa. ⁷Pinalaya niya ang maraming bihag, nilupig ang Gazara, Bet-zur at ang Kuta at inalis ang lahat ng paganong bagay na naroon. Walang sinumang nakalaban sa kanya.

⁸Payapang binungkal ang kanilang bukirin; ibinigay ng lupa ang kanyang mga butil at ng mga puno ang kanilang mga prutas. ⁹Tahimik na nakaupo sa plasa ang mga matatanda at pinag-uusapan ang kanilang kabutihan at nakasuot naman ang mga binata ng magagarang damit na pandigma. ¹⁰Pinadalhan niya ng pagkain ang mga lunsod at pinatanuran ang mga iyon hanggang kumalat ang kanyang katan-yagan sa mga dulo ng daigdig. ¹¹Naitatag niya ang kapayapaan sa lupain at nakamtan ng Israel ang malaking kaligayahan. ¹²Nakaupo ang bawat isa sa lilim ng kanyang ubasan at puno ng igos at walang sinumang nakagambala sa kanila. ¹³Walang kaaway sa lupain sapagkat nagapi na ang mga hari. ¹⁴Sumandal sa kanya ang mga aba sa kanyang bayan, sinunod niya ang Batas at itinaboy ang mga taksil at masasama. ¹⁵Ibinalik niya ang karangyaan ng Ba-

nal na Lugar at dinagdagan ang bilang ng mga banal na sisidlan.

¹⁶Umabot sa Roma at Esparta ang balita tungkol sa kamatayan ni Yonatan at nagluksa rin ang mga tagaroon. ¹⁷Ngunit nang mabalitaan nilang ang kapatid nitong si Simon ang humalili bilang Punong Pari at namumuno sa bansa at sa mga lunsod niyon, ¹⁸sumulat sila kay Simon sa mga tansong lapida para buhay-ing muli ang pakikiisa at pakikipagkaibigan nila sa mga kapatid nitong sina Judas at Yonatan.

¹⁹Binasa sa Jerusalem ang sulat sa harap ng buong kapulungan. ²⁰Ito ang kopya ng liham na ipinadala ng mga Espartano:

“Binabati ng mga pinuno at ng bayan ng Esparta si Simong Punong Pari, ang mga mata-tanda at mga pari, ang buong bayang Judio na mga kapatid nila. ²¹Pinatalastasan kami ng mga sugong ipinadala ninyo sa aming bayan ng mga tagumpay at kasaganaan ng inyong bansa. Ikinagagalak namin ang kanilang pagdating. ²²Itinala namin ang kanilang pahayag sa katitikan ng kapulungan, tulad ng sumusunod: ‘Naparito sina Neumeniong anak ni Antioko at si Antipater na anak ni Yason – mga sugo ng Judio – para buhayin ang pakikipagkaibigan sa amin. ²³Isang kasiyahan para sa bayan ang tanggapin sila at parangalan at ingatan ang isang kopya ng kanilang pahayag sa tipunan ng mga opisyal na kasulatan para maging alaala sa bayan ng Esparta.’ At gumawa sila ng kopya nito para sa Punong Paring si Simon.”

²⁴Pinapunta rin ni Simon pagkatapos nito si Neumenio sa Roma dala ang malaking gintong kalasag na tumitimbang ng sanlibong mina para pagtibayin ang kanilang pakikiisa sa mga Romano.

²⁵Nabatid ng bayan ang mga pangyayaring ito at sinabi nila: “Paano namin mapasasalamatan si Simon at ang kanyang mga anak? ²⁶Siya at ang kanyang mga kapatid at ang sambahayan ng kanilang ama ang nagpasigla sa ating pakikipaglapan; nakipaglapan sila sa mga kaway ng Israel at napanumbalik nila ang kalayaan.” ²⁷Kayat umukit sila sa mga tansong lapida at ikinabit ang mga iyon sa mga haligi sa Bundok Sion. Ito ang kopya ng nakasulat:

²⁸“Sa ikalabingwalo ng buwan ng Elul sa taong sandaa't pitumpu't dalawa na ikatlong taon ni Simong Punong Pari, ²⁸sa malaking kapulungan ng mga pari ng Israel, mga pinuno ng bansa at matatanda ng baya'y nagpapahayag:

²⁹“Nang nagaganap ang malimit na digmaan sa aming lupain, si Simong anak ni Matatias,

isang pari mula sa angkan ni Yoarib, at ang kanyang mga kapatid ay isinuong sa panganib ang kanilang buhay at nilabanan ang mga kaaway ng kanilang bansa para mapangalagaan ang Banal na Lugar at ang Batas at nagdala ng dakilang luwalhati sa kanilang bansa. ³⁰Pinagbuklod ni Yonatan ang bansa, at naging Punong Pari siya at nakipag-isa siya pagkatapos sa kanyang mga ninuno. ³¹Nang balakin ng mga kaaway na pasukin ang kanilang lupain para sakupin ang kanilang Banal na Lugar, ³²bumangon si Simon para ipaglaban ang kanyang bansa. Ginugol niya ang kanyang sariling karaman para makabili ng mga armas at masuwelduhan ang mga sundalo ng kanyang bansa.

³³Kinutaan niya ang mga lunsod ng Judea at Bet-zur sa hangganan ng Judea na kinalalagyan ng taguan ng mga armas ng kaaway at naglagay doon ng garisong Judio. ³⁴Kinutaan din niya ang Joje sa tabindagat at ang Gazara sa mga hangganan ng Asdod na dating tinitirhan ng mga kaaway, at nagtatag doon ng mga kolonyang Judio at pinagkalooban ang mga lunsod na ito ng mga kailangan nila. ³⁵Nakita ng bayan ang katapatan ni Simon at ang luwalhating ipinangako sa kanyang bansa. Hinirang nila si Simon bilang kanilang pinuno at Punong Pari dahil sa kanyang mga gawa, dahil sa katarungan at katapatang ipinakita niya sa kanyang bansa at dahil sa hangarin niyang itaas ang kanyang bayan sa lahat ng paraan.

³⁶Napaalis sa lupain ang mga pagano nang kapanahunan niya laluna sa Jerusalem na lunsod ni David, na pinagtayuan nila ng isang kuta at doon nilapastangan ang kapaligiran ng Banal na Lugar at dinungisan ang kabanalan niyon. ³⁷Doon niya pinatira ang mgasundalong Judio at kinutaan iyon para sa kaligtasan ng rehiyon at ng lunsod at tinaasan ang mga pader ng Jerusalem. ³⁸Pinagtibay ni Haring Demetrio ang kanyang puwesto bilang Punong Pari dahil dito, ³⁹ginawa siyang isa sa mga Kaibigan nito at binigyan ng mataas na karangalan, ⁴⁰sapagkat nabalitaan niyang itinuturing ng mga Romano na kaibigan, kaisa at kapatid ang mga Judio, at tinanggap at pinarangalan ang sugo ni Simon.”

Simon: punong-pari at diktador

⁴¹Isinaalang-alang din ng hari na nagkasundo ang mga Judio at ang mga pari na gawing pinuno at Punong Pari nila si Simon hanggang lumitaw ang propetang mapagkakatiwalaan.

⁴²Gusto nilang siya ang maging hene-

ral ng mga ito at pangasiwaan ang Banal na Lugar at humirang siya ng mga mama-mahala sa mga gawain, mangangasiwa sa bansa, sa hukbo at sa mga tanggulan.

⁴³Gusto rin nila na sundin siya ng lahat at taglayin ng lahat ng kasulatan ang kanyang pangalan at magsuot siya ng kulay ube at gumamit ng mga palamuting ginto.

⁴⁴Walang sinuman sa mga taumbayan o sa mga pari ang papayagang lumabag sa mga tagubiling ito o suwayin ang kanyang mga utos, o bumuo ng kapulungang wala siyang pahintulot, o magsuot ng kulay ube o gumamit ng gintong alpiler. ⁴⁵Parurusahan ang sinumang tumutol sa mga pasyang ito o lumabag sa alinman sa mga ito.

⁴⁶Nagkaisa ang bayan na ipagkaloob kay Simon ang karapatang magpasya ayon sa mga tagubiling ito. ⁴⁷At tinanggap ni Simon ang puwesto at pumayag na manungkulan bilang Punong Pari, heneral, pinuno ng mga Judio at ng mga pari, at pamunuan ang lahat.”

⁴⁸Ipinasya nilang iukit sa mga tansong lapida ang kautusang ito at ilagay sa isang dakong nakikita ng lahat sa Banal na Lugar, ⁴⁹at ilagay ang mga kopya nito sa kabang-yaman ng Templo para magamit ni Simon at ng kanyang mga anak.

15 ¹Ipinadala ni Antioko na anak ni Demetrio mula sa pulo sa dagat ang sumusunod na liham kay Simong Punong Pari at pinuno ng mga Judio, ²gayundin sa buong bansa: “Kapayapaan ang bati ni Haring Antioko kay Simong Punong Pari at Pinuno, at sa bansang Judio!

³Sapagkat inagaw ng masasamang tao ang kaharian ng aming mga ninuno, ⁴binabalak ko ngayong mabawi iyon at muling maitatag tulad ng dati. Natipon ko na ang malaking hukbo at nalagyan ng mga kagamitan ang mga barkong pandigma para makalunsad sa bansa at makapaghiganti sa mga nagwasak ng aming lupain at nagpaguho ng maraming lunsod sa aking kaharian. ⁵Kayat ngayon, pinagtibay ko para sa iyong kapakanan ang pagkalibre sa lahat ng buwis at ang lahat ng karapatang ipinagkaloob

sa iyo ng aking mga sinundan. ⁶Binibigyan kita ng kapangyarihang gumawa ng sarili mong pera para sa iyong bansa. ⁷Tinatanggap ko ang awtonomiya ng Jerusalem at ng Banal na Lugar; iyo ang lahat ng sandatang nilikha mo, gayundin ang mga tanggulang ipinatayo mo at lahat ng iyong nasakop. ⁸Pinawawalambisa ko mula sa araw na ito ang lahat ng utang sa hari at lahat pa ng magiging utang mo sa hinaharap. ⁹At kapag nabawi ko na ang aking kaharia'y gagawaran kita ng malaking karangalan gayundin ang iyong bansa at ang Santuwaryo, at matatanyag ka sa buong daigdig.”

¹⁰Nagpunta si Antioko sa taong sandaa't pitumpu't apat sa lupain ng kanyang mga ninuno at umanib sa kanya ang lahat ng hukbo at iilan lamang ang naiwan kay Tripon. ¹¹Hinabol ni Antioko si Tripon at nagkanlong ito sa Dor sa tabindagat. ¹²Alam nga ni Tripon kung gaano kalubha ang kanyang kalagayan at tinalikuran pa siya ng kanyang hukbo. ¹³Nagkampo si Antioko sa tapat ng Dor kasama ang sandaa't dalawampunlibong sundalo at walunlibong kabayuhan. ¹⁴Pinaligiran niya ang lunsod at sumalakay naman ang mga bapor galing sa dagat. Ganap na napaligiran ang lunsod sa lupa at sa dagat at walang sinumang makalabas o makapasok.

¹⁵Dumating mula sa Roma si Neumenio at ang kanyang mga kasama na dala ang mga sulat para sa mga hari at mga bansa na nagsasaad ng ganito: ¹⁶“Kapayapaan kay Haring Tolomeo mula kay Luciong konsul ng mga Romano! ¹⁷Dumating ang mga sugo ng mga Judio na ipinadala ng Punong Pari at ng bansang Judio bilang mga kaibigan at kakampi namin para buhaying muli ang dati nating pakikipagkaibigan at pakikiisa.

¹⁸Dinalhan nila tayo ng gintong kalasag na tumitimbang ng sanlibong mina. ¹⁹Ikinasisiya naming sulatan ang mga hari at bayan na hindi nila dapat pinsalain ang mga Israelita o salakayin ang mga ito, ang mga lunsod o lupain ng mga ito, o makiisa sa mga kaaway. ²⁰Tinatanggap namin nang buong kasiyahan ang kalasag na ipinadala nila sa amin. ²¹Ngayon, kung mayroong masasamang Judiong tumakas sa kanilang lupain papunta sa inyo, ibigay mo sila sa Punong Paring si Simon para maparusahan sila ayon sa kanilang Batas.”

²²Ipinadala rin ang nasabing sulat kina Haring Demetrio, Atalus, Ariarates at Arasaces, ²³at sa lahat ng bansa, sa mga Sampsami sa mga Espartano, sa Delos, sa Mundo, sa Sicione, sa Caria, sa Samos, sa Pampilia, sa Licia, sa Halicarnaso, sa Rodas, sa Paselida, sa Kos, sa

Side, sa Arados, sa Gortina, sa Gnido, sa Chipre at sa Cirene. ²⁴Nagpadala rin sila ng mga kopya ng mga sulat na ito kay Simong Punong Pari.

Panibagong pakikidigma sa Siria

²⁵Nagkampo si Haring Antioko sa tapat ng Dor, sa bagong distrito, at walang tigil na nagpadala ng kanyang mga batalyon laban dito at gumagawa ng mga makinang pandigma. Nasukol niya si Tripon na di na makalabas o makapasok. ²⁶Pinadalhan siya ni Simon ng dalawang libong piniling tauhan para makatulong niya sa pakikipaglaban, bukod sa pilak, ginto at mga kagamitan. ²⁷Ngunit di iyon tinanggap ni Antioko; sa halip pinawalang-bisa ang lahat ng kaluwagang ipinagkaloob niya kay Simon at ipinahayag na kaaway ito. ²⁸Sinugo niya si Atenobiong isa sa kanyang mga Kaibigan, para makipagkita rito at sabihin: “Sinakop mo na ang Joje, Gazara at ang Kuta ng Judea na mga lunsod ng aking kaharian. ²⁹Iginuho mo ang lupain at sinalanta ang lupa, at kinubkob mo pa ang maraming bayan sa aking kaharian.

³⁰Kayat ibalik mo ang mga lunsod na inagaw mo at ang mga buwis sa mga lugar na sinasakop mo ngayon hanggang sa kabila pa ng Judea. ³¹O bayaran mo ako ng limandaang talento ng pilak para sa kapinsalaang ginawa mo at limandaang talento pa para sa mga buwis ng mga lunsod. Kung hindi, didigmang kita.”

³²Dumating sa Jerusalem si Atenobiong Kaibigan ng hari. Nakita niya ang kaningningan ni Simon, ang mga platong ginto at pilak at ang karangyaang nakapaligid dito, at nagulat siya. Ngunit inihatid din niya ang mensahe ng hari. ³³Sumagot si Simon: “Wala kaming sinakop na lupaing banyaga o inagaw na anumang ari-ariang dayuhan: pamana ito ng aming mga ninuno. Ang aming mga kaaway ang umagaw sa mga ito sa maikling panahon, ³⁴pero ngayong may maganda kaming pagkakataon, binabawi lamang namin ang pamana ng aming mga ninuno.

³⁵Sinalanta ng Joje at Gazara na inyong inaangkin ang aming bayan, at natiwangwang ang aming mga lupain; ngunit nakahanda kaming magbigay sa iyo ng sandaang talento para sa mga ito.”

³⁶Walang sinabing anuman si Atenobio, ngunit galit na galit na nagbalik sa hari, at iniulat ang sagot ni Simon. Sinabi rin niya sa hari ang kaningningan ni Simon at lahat ng nakita niya. Kayat lalong nagalit ang hari.

³⁷Tumakas naman si Tripon pa-Ortosiada sakay ng isang barko. ³⁸Hinirang ng hari si Cendebeo bilang heneral at ipinagkaloob dito

ang mga lakad at kabayuhang kawal. ³⁹Iniutos niyang magkampo sa harap ng Judea, itayong muli ang Kedron at tibayan ang mga pintuan niyon at labanan ang bayan. At ipinagpatuloy ng hari ang paghabol kay Tripon. ⁴⁰Dumating si Cendebeo sa Jamnia at sinimulang guluhin ang bayan. Sinalakay niya ang Judea, kumuha ng mga bihag at pinatay ang mga iyon. ⁴¹Nilagyan niya ng tanggulan ang Kedron, at naglagay siya ng mga kabayuhan ng sundalo at hukbo roon para magtanod at patrolyahan ang mga kalsadang pa-Judea tulad ng iniutos sa kanya ng hari.

16 ¹Umahon si Juan mula sa Gazara para ikuwento sa kanyang ama kung ano ang ginagawa ni Cendebeo. ²Kayat tinawag ni Simon ang kanyang dalawang nakatatandang anak na sina Juan at Judas at sinabi: “Nakipaglaban ako at ang aking mga kapatid at ang sambahayan ng aking ama sa mga kaaway ng Israel mula pa sa aming kabataan hanggang sa araw na ito. At maraming ulit naming napalaya ang Israel. ³Ngunit matanda na ako ngayon, samantalang kayo – salamat sa Langit – husto na ang mga isip. Halinhan na ninyo ako at ang aking kapatid, at humayo kayo at ipakipaglaban ang ating bayan. Samahan nawa kayo ng tulong ng Langit!”

⁴At pumili siya ng sanlibong kawal at kabayuhan mula sa lupain. Umalis ang mga ito para labanan si Cendebeo. At pinaraan nila ang gabi sa Modin. ⁵Maaga silang gumising kinaumagahan at umusad sa kapatagan. At nakita nila kung gaano kalaki ang hukbo, ang mga sundalong lakad at mga kabayuhan na palapit sa kanila.

⁶May batis sa pagitan nila, at nagkampo si Juan kasama ang kanyang mga kawal sa harap nila. Nakita niya na natatakot ang kanyang mga tao na tumawid sa batis kayat siya ang unang tumawid. Nakita ito ng mga tao at sinundan siya. ⁷Hinati niya sa dalawang pangkat ang kanyang hukbo at itinalaga ang mga kabayuhan sa gitna sapagkat makapal ang mga kabayuhan ng kaaway.

⁸Pinatunog nila ang trumpeta, at nagapi si Cendebeo at ang hukbo nito. Marami sa mga iyon ang napatay, at tumakas ang mga nalabi papunta sa tanggulan. ⁹Nasugatan si Judas na kapatid ni Juan, ngunit hinabol ni Juan ang mga

kaaway hanggang dumating si Cendebeo sa Kedron na kinutaan nito. ¹⁰Tumakas din ang mga kaaway hanggang sa mga tore sa kabukiran ng Asdod, ngunit sinunog ni Juan ang mga iyon. Mga dalawang libo sa kaaway ang napatay. At ligtas na nagbalik sa Judea si Juan.

Pinatay si Simon

¹¹Si Tolomeong anak ni Abubos ang naging heneral na namumuno sa kapatagan ng Jerico. ¹²Marami siyang pilak at ginto, at manugang pa siya ng Punong Pari. ¹³Naging palalo siya at inisip na maging pinuno ng kanyang bansa. Naghahanap siya ng paraan para maalis si Simon at ang mga anak nito. ¹⁴Kasalukuyang naglilibot noon si Simon sa mga lunsod ng Judea at inaasikaso ang pangangasiwa sa mga iyon. Sa ikalabing-isang buwan na tinatawag na Sebat, sa taong *sandaa't pitumpu't pito* (177 B.C.) nagpunta si Simon sa Jerico kasama ang kanyang dalawang anak na sina Matatias at Judas.

¹⁵Pataksil silang tinanggap ng anak ni Abubos sa maliit na kuta na tinatawag na Doc, na siya ang nagtayo. Hinandugan niya ang mga ito ng marangal na handaan, ngunit may ikinubli siyang mga tauhan. ¹⁶Nang lasing na si Simon at ang kanyang mga anak, kinuha ni Tolomeo at ng mga tauhan nito ang mga sandata at sinalakay si Simon sa gitna ng handaan. Pinatay ni Tolomeo si Simon at ang dalawang anak nito at ilan sa mga alipin niya. ¹⁷Kayat nakagawa si Tolomeo ng malaking kataksilan, ginantihan ng masama ang mabuti.

¹⁸At nagmamadali si Tolomeong nagpadala ng sulat sa hari para ibalita ang nangyari, at hiniling niya kay Antioko na magpadala ito ng hukbo at tulongan siya para mapasakanya ang mga lunsod at ang buong bansa. ¹⁹Nagpadala rin siya ng iba pang kawal sa Gazara para patayin si Juan, at hiningi sa namumuno sa mga sundalong Judio sa pamamagitan ng sulat para kumampi na sa kanya, at pinangakuan niya ito ng pilak, ginto at mga regalo. ²⁰At ang mga iyon sapagkat alam na niya ang layunin ng mga iyon.

²³Ang iba pang ginawa ni Juan, ang kanyang mga pakikipaglaban, ang kanyang mga tagumpay, ang mga pader na itinayo niya at ang iba pa niyang nagawa ²⁴ay nasusulat sa mga aklat ng kanyang pagpapari mula sa araw na humalili siya sa kanyang ama bilang Punong Pari.